

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra správního práva a správní vědy

Parlament ČR a jeho činnost

Bakalářská práce

The Parliament of the Czech Republic and its activities

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Ing. Mgr. Marek Hodulík

AUTOR PRÁCE

Luděk Tesař

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Kvílicích, dne 9. 3. 2022

Luděk Tesař

Poděkování

Rád bych zde poděkoval vedoucímu bakalářské práce JUDr. Ing. Mgr. Marku Hodulíkovi za jeho podnětné rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky.

ANOTACE

Práce se zabývá popisem nejdůležitějších činností a funkcí Parlamentu České republiky jako celku, ale i obou jeho komor Poslanecké sněmovny a Senátu. V první části nabízí vhled do ústavního vymezení, volebního systému, zákonodárného procesu, kontrolní a kreační činnosti a činnosti na mezinárodním poli jednotlivých komor. V druhé části se zabývá viděním Parlamentu České republiky očima veřejnosti. Nabízí pohled běžného občana na činnost Parlamentu České republiky. Součástí práce je i dotazník, který pomocí jednoduchých otázek odpoví na otázku spokojenosti veřejnosti s činností Parlamentu České republiky. V závěru práce jsou popsána některá východiska, která mohou pomoci změnit pohled veřejnosti na Parlament České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Parlament ČR * Poslanecká sněmovna * Senát * vláda * volby * Ústava
* zákonodárný proces * Ústavní soud *

ANNOTATION

The thesis deals with the description of the most important activities and functions of the Parliament of the Czech Republic as a whole, but also of both its chambers of the Chamber of Deputies and the Senate. The first part offers an insight into the constitutional definition, the electoral system, the legislative process, control and creation activities and activities in the international field of individual chambers. The second part deals with the vision of the Parliament of the Czech Republic through the eyes of the public. It offers an ordinary citizen's view of the activities of the Parliament of the Czech Republic. Part of the work is also a questionnaire, which will use simple questions to answer the question of public satisfaction with the activities of the Parliament of the Czech Republic. At the end of the thesis are described some starting points that can help change the public's view of the Parliament of the Czech Republic.

KEYWORDS

Parliament of the Czech Republic * House of Commons * Senate * government
* elections * Constitution * legislative process * Constitutional Court

Obsah

Úvod	6
1. Historický exkurz	8
2. Vymezení Parlamentu ČR Ústavou.....	9
2.1 Poslanecká sněmovna	9
2.2 Senát	14
3. Volební systém Parlamentu ČR	17
3.1 Volby do Poslanecké sněmovny	18
3.2 Volby do Senátu	19
4. Zákonodárná činnost Parlamentu ČR	20
4.1 Zákonodárná činnost Ústavního soudu jako negativního zákonodárce	24
5. Činnost Parlamentu ČR v mezinárodní oblasti	25
6. Kreační a kontrolní činnost Parlamentu ČR	26
6.1 Ve vztahu k vládě	26
6.2 Ve vztahu ke státní správě	27
6.3 Ve vztahu k prezidentu republiky.....	28
6.4 Ve vztahu k Ústavnímu soudu.....	29
6.5 Ve vztahu k hospodaření státu.....	29
6.6 Ve vztahu k jiným orgánům.....	33
6.7 Ve vztahu k bezpečnosti České republiky	35
7. Průzkum spokojenosti s činností Parlamentu ČR	37
7.1 Sběr dat k potvrzení nebo vyvrácení mé hypotézy	37
7.2 Vyhodnocení dat	38
Závěr	49
Seznam použité literatury.....	52
Seznam obrázků a grafů	56
Seznam příloh.....	57

Úvod

Politické dění v naší zemi intenzivně sleduji již od svých studií na gymnáziu, což je bezmála dvacet let. Proto mi zadání této práce „Parlament České republiky a jeho činnost“ bylo od začátku velice blízké a rozhodl jsem se zaměřit svou první vysokoškolskou práci na toto téma. Mým cílem je přiblížit čtenáři činnost Parlamentu ČR tak, aby i laický čtenář porozuměl, jak funguje náš zákonodárny sbor. V první části své práce proto popisuji hlavní činnosti Parlamentu tak, aby bylo zřejmé, že se Parlament nezabývá jen zákonodárnou činností, i když tato činnost je asi nejvýraznější a možná i nejdůležitější.

Touto problematikou se zabývají ve své knize *Parlament České republiky*, autoři Petr Kolář, Jan Kysela, Jindřiška Sylová, Jiří Georgiev a Štěpán Pecháček,¹ ve které popisují historii Parlamentu, jeho strukturu, funkce, a činnost v oblastech, které jsou mu svěřeny českým právním řádem.

Jiný pohled na Parlament nabízí kniha autorů Jana Wintra a Marka Antoše *Parlamenty – funkce, kultura, procedury*,² která porovnává Parlamente některých evropských zemí a nabízí inspiraci na řešení některých problémů s fungováním parlamentu. Například řešení obstrukcí, délky legislativního procesu, mandátu poslance a senátora a další problémů.

V druhé části své práce chci na vzorku respondentů pomocí dotazníkové metody Cawi (Computer Assisted Web Interviewing) potvrdit nebo vyvrátit mou hypotézu, že většina české společnosti není spokojená s činností Parlamentu ČR. Nadto bych chtěl poslední položenou otázkou ukázat, jaké největší nedostatky vidí respondenti na činnosti Parlamentu. Každý budoucí čtenář se postupem času, ať už věkem nebo svým přesvědčením, stane voličem, nebo dokonce volenou osobou, proto bych chtěl svou práci pomoci ozřejmit důvody nespokojnosti s činností poslanců a senátorů.

¹ KOLÁŘ, Petr et al. *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Leges, 2013. 511 s. ISBN 978-80-87576-95-3

² WINTR, Jan. Marek, ANTOŠ. *Parlamenty – funkce, kultura, procedury*. Praha: Leges, 2011. 158 s. ISBN 978-80-87576-05-2.

Ne každý si uvědomuje, že Parlament ovlivňuje každodenní život občanů České republiky prostřednictvím ústavních zákonů, zákonů, mezinárodních smluv a jiných normativních aktů, kterými po zařazení do právního řádu České republiky ovlivňuje chod státu. Tvorba normativních právních aktů určitě není jednoduchá činnost, proto od věcného záměru do nabytí účinnosti normativního právního aktu uběhne mnohdy celý rok. I přesto, že tato doba slouží k odstranění nedostatků, které nemusí být na první pohled viditelné, je třeba legislativní proces zkrátit tak, aby neztratil na kvalitě, ale pružně reagoval na aktuální situaci.

Bohužel ne vždy je výsledkem zákonodárského procesu bezchybná norma, která je pro stát a jeho občany přínosem. Výsledky jsou často ovlivňovány různými lobby, kterými se rozličné skupiny snaží prosadit své vlastní zájmy nad zájmy všech občanů.

Má bakalářská práce může posloužit i voleným zástupcům obou komor Parlamentu (současným i budoucím) k jisté sebereflexi, kdy si po jejím přečtení mohou uvědomit své chyby, a pokud mají zájem o zvýšení důvěry občanů v instituci Parlamentu jako celku, pokusit se je eliminovat nebo alespoň minimalizovat.

1. Historický exkurz

Za vznik současného samostatného českého státu je možné bezpochyby považovat první leden roku 1993, kdy nabyl účinnosti ústavní zákon číslo 1. Ústava České republiky schválen Českou národní radou dne 16. 12. 1992.

Tímto ústavním zákonem bylo ukončeno bezmála osmdesáti leté společné soužití Čechů a Slováků ve společném státě, ať už byl označován jakkoli. Společné soužití bylo velice turbulentní. Bylo ovlivňováno vnějšími faktory, které nedovolovaly těmto dvěma národům klidné společné soužití. Mezi nejtěžší zkoušky, které musely oba národy společně překonat, můžeme zařadit rozpínavé chování nacionalisticky smýšlejícího německého národa, které vyústilo v následnou okupaci naší země vojsky Wehrmachtu a nedlouho po té rozkvět komunistické ideologie, která opět vyústila v okupaci naší země vojsky Varšavské smlouvy.

Možná i tyto zkoušky ovlivnily následný vývoj, kdy se oba národy, doposud žijící společně, rozhodly jít každý svou samostatnou svobodnou cestou a došlo tak ke vzniku samostatných republik České a Slovenské.

2. Vymezení Parlamentu ČR Ústavou

Důkladná znalost parlamentních procedur, znalost parlamentních tradic, znalost volebních systémů, znalost ústavodárných a zákonodárných procesů, stejně jako zevrubná znalost vztahů mezi všemi ústavními a politickými aktéry jsou nezbytným předpokladem nejen pro porozumění fungování našeho ústavního systému založeného na tradicích a principech parlamentní formy vládnutí, ale zejména pro jeho hodnocení.³

V případě České republiky hovoříme o parlamentní formě vlády, kdy je moc výkonná odpovědná moci zákonodárné. Parlamentarismus jako politický systém se vyznačuje typickými znaky, což jsou: zdvojená exekutiva – výkonná moc v České republice náleží prezidentu republiky a vládě, odpovědnost vlády Poslanecké sněmovně, personální provázanost vlády a Parlamentu (zpravidla tvoří vládu poslanci).

V ústavním zákoně č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky (dále jen Ústava) je v hlavě první článku 2 uvedeno: *Lid je zdrojem veškeré státní moci.*⁴ Parlament je definován v hlavě druhé v článku 15, kde se uvádí, že zákonodárná moc náleží Parlamentu, který je tvořen dvěma komorami Poslaneckou sněmovnou a Senátem.⁵ Další část hlavy druhé Ústavy definuje obě komory Parlamentu.

2.1 Poslanecká sněmovna

Sbor zákonodárců pojmenován jako Poslanecká sněmovna je až od doby účinnosti současné Ústavy, kde je v článku 106 uvedeno, že dnem účinnosti Ústavy se z České národní rady stává Poslanecká sněmovna.⁶

³ KOLÁŘ, Petr et al. *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Leges, 2013. 511 s. ISBN 978-80-87576-95-3. Citace z předmluvy bývalé předsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslavy Němčové str. 7-8

⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů

⁵ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů

⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů

O Poslanecké sněmovně můžeme mluvit jako o dominantním ústavním orgánu České republiky, jehož dominance pravděpodobně souvisí s výchozí pozicí České národní rady jako jejího předchůdce.⁷ Tato dominance se projevuje především v možnosti přehlasování senátního veta nebo vráceného zákona s pozměňujícími návrhy. Naproti tomu stojí fakt, že Senát je oproti Poslanecké sněmovně nerozpuštělný.

Poslanecká sněmovna čítá dvě stě volených poslanců, jejichž funkční období je čtyřleté. Své sídlo má v ulici Sněmovní 4, Malá Strana, Praha. Objekty Poslanecké sněmovny jsou vymezené v příloze zákona o sídle Parlamentu České republiky.⁸

Do působnosti Poslanecké sněmovny patří zejména projednávat návrhy zákonů a vyslovovat s nimi souhlas, usnášet se o zákonu o státním rozpočtu, usnášet se o návrhu státního závěrečného účtu, schvalovat zákonná opatření Senátu, projednávat mezinárodní smlouvy, kontrolovat činnost vlády, zřizovat výbory a komise, vyslovovat souhlas s trestním stíháním poslance.⁹

Do společné působnosti Poslanecké sněmovny a Senátu patří zejména schvalovat volební zákon, schvalovat zákon o jednacím řádu Senátu, schvalovat návrh na ratifikaci některých mezinárodních smluv, vydávat souhlas s vysláním ozbrojených sil mimo území České republiky, vydávat souhlas s pobytem cizích vojsk na území České republiky, usnášet se o vyhlášení válečného stavu, usnášet se o tom, že prezident republiky nemůže ze závažných důvodů vykonávat svůj úřad.¹⁰

Poslanecký mandát je volný, což znamená, že poslanec není vázán žádnými příkazy ani ze strany poslaneckého klubu nebo politické strany, jejichž je členem, a ani ze strany voličů, kterými byl do své funkce zvolen.

⁷ KOLÁŘ, Petr et al. *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Leges, 2013. 511 s. ISBN 978-80-87576-95-3, str. 44

⁸ Zákon č. 59/1996 Sb. o sídle Parlamentu České republiky ve znění pozdějších předpisů

⁹ Srovnej § 50 zákona č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ Srovnej § 50 zákona č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ve znění pozdějších předpisů

V minulosti jsme byli několikrát svědky tzv. stranické nekázně při hlasování o významných zákonech, kdy poslanec hlasoval proti své straně, po němž byl následně vyloučen z poslaneckého klubu i z politické strany, avšak poslanecký mandát mu zůstal až do konce funkčního období Poslanecké sněmovny.

Jako příklad lze uvést hlasování 24. března 2009 o vyslovení nedůvěry vládě premiéra Mirka Topolánka tvořené ODS, KDU-ČSL a Stranou zelených. Pro návrh o vyslovení nedůvěry vládě hlasovalo 101 poslanců.¹¹ Vláda podala demisi 26. března 2009. Mezi poslanci, kteří hlasovali pro vyslovení nedůvěry vládě, byli kromě opozičních poslanců ČSSD a KSČM, také bývalé poslankyně Strany zelených Věra Jakubková a Olga Zubová, Jan Schwippel, který 17. září 2008 vystoupil z poslaneckého klubu ODS a Vlastimil Tlustý, tehdejší poslanec ODS. Byla to v té době první vláda v historii České republiky, které byla vyslovena nedůvěra. Zajímavostí je, že se vše událo během předsednictví České republiky v Radě Evropské unie. Všichni rebelující poslanci dokončili svůj mandát až do konce funkčního období celé Poslanecké sněmovny.

Jsem toho názoru, že poslanec, který kandidoval za určitou politickou stranu do Poslanecké sněmovny, by měl být po celou dobu svého mandátu členem této politické strany a jejího poslaneckého klubu, protože do voleb kandidoval v rámci politické strany, a ne sám za sebe. Pokud by poslanec během svého mandátu z politické strany odešel, nebo byl vyloučen, měl by zároveň s tím odejít z Poslanecké sněmovny a přepustit své místo prvnímu členu na kandidátní listině své bývalé politické strany, který se do Poslanecké sněmovny nedostal.

Poslanecká sněmovna si na první své ustavující schůzi volí předsedu a místopředsedy většinovým tajným hlasováním. Počet místopředsedů není nijak omezen.

K tomu lze uvést, že není žádný právní nárok na obsazení vedení Poslanecké sněmovny politickými stranami zvolenými v řádných volbách do Poslanecké sněmovny. Je čistě na politické vůli Poslanecké sněmovny, jaké politické strany budou zastoupeny v jejím vedení. Z tohoto důvodu je rozhodnutí současné vládní koalice

¹¹Oficiální stránky Poslanecké sněmovny ČR: *Digitální depozitář* [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/053schuz/s053001.htm>

vedené premiérem Petrem Fialou o nezvolení předsedy SPD Tomia Okamury do vedení Poslanecké sněmovny čistě na jejím uvážení.

Předseda Poslanecké sněmovny svolává, zahajuje, řídí, přerušuje a ukončuje schůzi.¹² Navrhuje předsedu vlády, pokud byly dva předešlé návrhy prezidenta republiky neúspěšné.¹³ Vykonává část pravomocí prezidenta republiky, pokud je prezident nemůže ze závažných důvodů vykonávat.¹⁴ Dále přijímá slib prezidenta republiky, přijímá slib členů Nejvyššího kontrolního úřadu, podepisuje zákony a usnesení sněmovny, postupuje zákony prezidentu republiky a zasílá zákony k podpisu předsedovy vlády.¹⁵ Předseda rozhoduje o pořadí místopředsedů, kteří jej zastupují.¹⁶ Předseda jmenuje a odvolává vedoucího Kanceláře Poslanecké sněmovny, dává souhlas, aby byl zadržený poslanec, který byl dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté, předán soudu, povolává náhradníka na uprázdněný poslanecký mandát a vydává mu osvědčení, že se stal poslancem.¹⁷ Jako třetí nejvyšší ústavní činitel reprezentuje Českou republiku v zahraničí.

Poslanecká sněmovna zřizuje výbory a komise, ve kterých se dojedná většina důležitých rozhodnutí, které následně předloží plénu Poslanecké sněmovny. Zákonem¹⁸ jsou dané mandátový a imunitní výbor, volební výbor, petiční výbor, rozpočtový výbor, kontrolní výbor, organizační výbor a výbor pro evropské záležitosti. Další výbory jsou zcela na vůli Poslanecké sněmovny.

¹² Srovnej § 29 zákona č. 90/1995 Sb. *o jednacím řádu Poslanecké sněmovny* ve znění pozdějších předpisů

¹³ Srovnej § 29 zákona č. 90/1995 Sb. *o jednacím řádu Poslanecké sněmovny* ve znění pozdějších předpisů

¹⁴ Srovnej § 29 zákona č. 90/1995 Sb. *o jednacím řádu Poslanecké sněmovny* ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ Srovnej § 29 zákona č. 90/1995 Sb. *o jednacím řádu Poslanecké sněmovny* ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ Srovnej § 29 zákona č. 90/1995 Sb. *o jednacím řádu Poslanecké sněmovny* ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ Srovnej § 29 zákona č. 90/1995 Sb. *o jednacím řádu Poslanecké sněmovny* ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ Zákon č. 90/1995 Sb. *o jednacím řádu Poslanecké sněmovny* ve znění pozdějších předpisů

Poslanecká sněmovna zřizuje stálé komise, které se zřizují na základě zákona. Jedná se především o stálou komisi pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby,¹⁹ stálou komisi pro kontrolu činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů,²⁰ stálá komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství,²¹ stálá komise pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací.²²

¹⁹ Zákon č. 154/1994 Sb., o *Bezpečnostní informační službě* ve znění pozdějších předpisů

²⁰ Zákon č. 341/2011 Sb., o *Generální inspekci bezpečnostních sborů* ve znění pozdějších předpisů

²¹ Zákon č. 289/2005 S., o *Vojenském zpravodajství* ve znění pozdějších předpisů

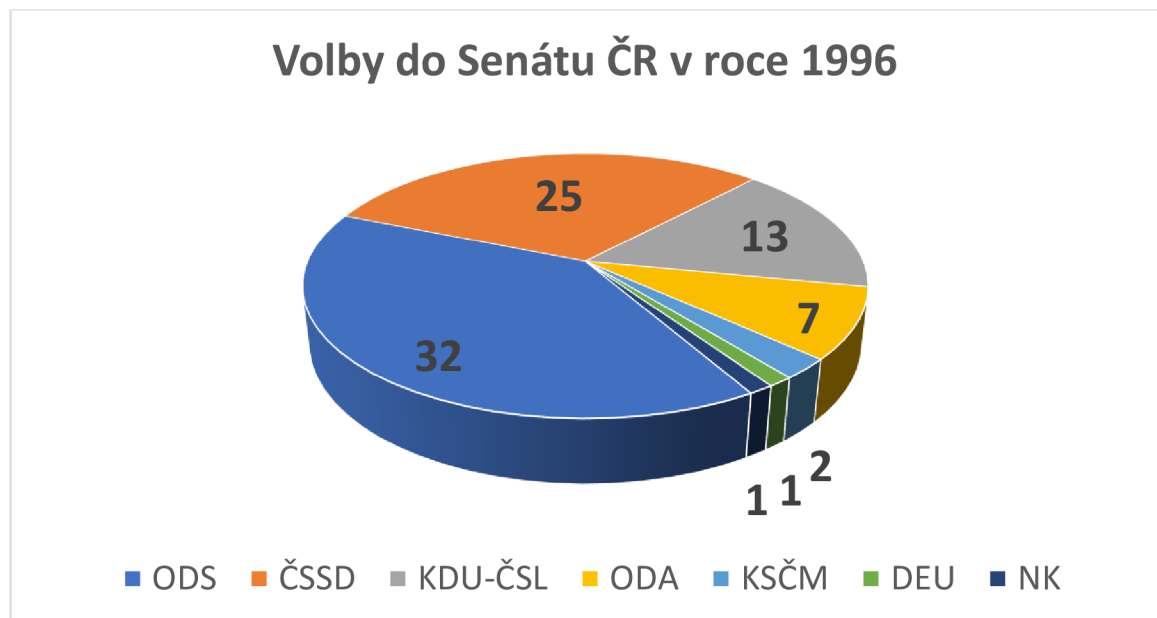
²² Zákon č. 273/2008 Sb. o *Policii České republiky* ve znění pozdějších předpisů

2.2 Senát

Stejně jako Poslanecká sněmovna je Senát ústavním zákonodárným orgánem. Jeho formální vznik je spojen s přijetím Ústavy,²³ kdy byl vytvořen jako druhá komora Parlamentu. V článku 106 Ústavy bylo stanoveno, že do doby zvolení Senátu vykonává funkci Senátu Prozatímní Senát na základě ústavního zákona. Tento ústavní zákon nebyl nikdy přijat, proto funkci Prozatímního Senátu vykonávala Poslanecká sněmovna. Po dobu výkonu této role nemohla být Poslanecká sněmovna rozpuštěna.

Senát čítá osmdesát jedna senátorů volených tajnou přímou volbou na základě všeobecného a rovného volebního práva podle zásad většinového hlasování. Senátorem se může stát každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku čtyřiceti let. Mandát senátora vzniká zvolením a trvá šest let.

První volby do Senátu se konaly v roce 1996. První kolo voleb se konalo 15. a 16. listopadu 1996. Druhé kolo se konalo 22. a 23. listopadu 1996. Počty získaných mandátů jsou zobrazeny v následujícím grafu.

graf č. 1. výsledky voleb do Senátu ČR v roce 1996 (zdroj: vlastní)

²³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

Aby byla zajištěna kontinuita Senátu, probíhá volba senátorů parciálně každé dva roky, kdy je nově zvolena jedna třetina. V době prvních voleb do Senátu bylo zákonem stanoveno, který senátní obvod bude mít volební období dvouleté, který čtyřleté a který šestileté.

Sídlo Senátu je na Valdštejnském náměstí 17/4, Praha 1. V příloze zákona o sídle Parlamentu ČR²⁴ je uveden soupis budov, které Senát užívá.

Senátoři se mohou sdružovat v senátorských klubech podle politických stran nebo hnutí. K ustavení senátorského klubu je potřeba minimálně pět senátorů. Senátoři zvoleni do Senátu jako nezávislí nebo ti, jejichž počet neumožňuje ustavit senátorský klub, můžou písemně požádat o členství v již ustanovených klubech.

Zasedání Senátu se dělí na funkční období v závislosti na volebním období. Toto období je dvouleté. Senát zřizuje své orgány a volí své funkcionáře na funkční období. První schůze Senátu se sejde nejpozději do třiceti dnů od uveřejnění výsledků voleb. První schůzi Senátu v novém funkčním období svolává předseda Senátu, nebo místopředseda, který ho zastupuje anebo nejstarší senátor, jehož mandát pokračuje i v následujícím funkčním období. První schůzi zahájí a předsedá jí ten senátor, který jí svolal. Na první schůzi Senátu si senátoři zvolí nového předsedu Senátu, který se ujme vedení schůze. Na jeho návrh rozhodne Senát o počtu místopředsedů a provede jejich volbu.

Předseda Senátu zastupuje Senát navenek. V době konání voleb do úřadu prezidenta republiky tyto volby vyhlašuje, přijímá slib zvoleného prezidenta republiky a také přijímá prohlášení prezidenta republiky, kterým se vzdává svého úřadu. Podpisuje zákonná opatření a usnesení Senátu. Dává souhlas, aby byl odevzdán soudu zadržený senátor nebo soudce Ústavního soudu, který byl dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté.²⁵ V rámci zasedání Senátu svolává, zahajuje a ukončuje schůzi. Stanovuje pořadí, v němž jej budou místopředsedové Senátu zastupovat v průběhu funkčního období. Jmenuje a odvolává po schválení organizačním výborem vedoucího Kanceláře Senátu.²⁶ Oznamuje prezidentovi republiky a ministroví vnitra, že mandát senátora zanikl v průběhu

²⁴ Zákon č. 59/1996 Sb., o sídle Parlamentu České republiky ve znění pozdějších předpisů

²⁵ Srovnej § 33 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu ve znění pozdějších předpisů

²⁶ Srovnej § 33 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu ve znění pozdějších předpisů

jeho volebního období, s výjimkou případů, kdy mandát senátora zanikl v posledním roce před uplynutím volebního období.²⁷

Senát zřizuje zákonem dané výbory, kterými jsou mandátový a imunitní a organizační. Ostatní výbory nebo komise zřídí, pokud se na nich usnese.

Senát může se souhlasem Poslanecké sněmovny podat na prezidenta republiky Ústavnímu soudu žalobu pro velezradu nebo hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku.²⁸ Tento návrh může předložit nejméně jedna třetina senátorů. Ke schválení návrhu je potřeba souhlasu třípětinové většiny přítomných senátorů. Po vyslovení souhlasu předloží předseda Senátu ústavní žalobu Poslanecké sněmovně ke schválení. Pro schválení ústavní žaloby Poslaneckou sněmovnou je potřeba třípětinové většiny všech poslanců. Po schválení ústavní žaloby Poslaneckou sněmovnou doručí předseda Senátu ústavní žalobu Ústavnímu soudu.

Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, může Senát na návrh vlády přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odkladu a vyžadovaly by přijetí zákona.²⁹ Senát nemůže přijímat zákonná opatření ve věcech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv.³⁰ Zákonné opatření Senátu musí být schváleno na první schůzi Poslanecké sněmovny, jinak pozbývá platnost.³¹

²⁷ Srovnej § 33 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu ve znění pozdějších předpisů

²⁸ Srovnej čl. 65 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

²⁹ Srovnej čl. 33 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

³⁰ Srovnej čl. 33 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

³¹ Srovnej čl. 33 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

3. Volební systém Parlamentu ČR

Do Parlamentu České republiky se volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Do Poslanecké sněmovny se volí podle zásad poměrného zastoupení, do Senátu podle většinového systému. Volby do obou komor Parlamentu vyhlašuje prezident republiky nejpozději devadesát dnů před jejich konáním. Volby se konají ve dvou dnech, kterými jsou pátek a sobota. V pátek v čase od 14.00 hodin do 22.00 hodin. V sobotu v čase od 08.00 hodin do 14.00 hodin. Voličem může být občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku nejméně osmnácti let. V případě druhého kola voleb do Senátu musí toho věku dosáhnout v druhý den druhého kola voleb. Možnost volit mají také čeští občané v zahraničí na zastupitelských úřadech. Volby probíhají ve stálých volebních okrscích, kde jsou voliči zapsáni na stálém seznamu voličů. Na zvláštním seznamu voličů jsou zapsáni ti, kdo se nemůžou ze závažného důvodu účastnit voleb ve svém volebním okrsku podle místa bydliště. Hlasování probíhá osobně, volič nemůže být nikým zastoupen.

Z mého pohledu by našemu volebnímu systému výrazně pomohlo zavedení možnosti distanční a korespondenční volby. Žijeme v době, kdy pomocí chytrého mobilního telefonu dokážeme ovládat skoro celou domácnost. Přes internet můžeme nakupovat, platit účty, komunikovat s úřady nebo se účastnit vzdělávání skoro na všech typech škol. V tomto ohledu se jeví nutnost osobní přítomnosti ve volební místnosti při jakýchkoliv volbách, jako dosti zastaralá. Zcela nepochybně by se možnost distanční a korespondenční volby projevila pozitivně na volební účasti.

3.1 Volby do Poslanecké sněmovny

Poslanecká sněmovna má dvě stě poslanců volených na dobu čtyř let. Poslancem může být zvolen každý kandidát, který druhý den voleb dosáhl věku alespoň dvacet jedna let a není u něj překážka omezení svéprávnosti ve výkonu volebního práva. Volebními kraji jsou vyšší územně samosprávné celky a území hlavního města Prahy.

Na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků zjistí Český statistický úřad celkový počet platných hlasů a vydělí ho počtem poslanců. Tím získá republikové mandátové číslo. Republikovým mandátovým číslem vydělí počet hlasů v jednotlivých krajích, čímž získá počet mandátů pro jednotlivý kraj. Hranice pro vstup politických stran nebo hnutí do Poslanecké sněmovny (volební klauzule) je pět procent pro jednotlivé strany a hnutí, osm procent pro koalici dvou stran nebo hnutí a jedenáct procent pro koalici tří a více stran nebo hnutí z celkového počtu odevzdaných platných hlasů.

Rozhodnutím Ústavního soudu Pl. ÚS 44/17³², došlo ke změně metody přepočtu hlasů na mandáty. Ústavní soud ve svém nálezu zrušil D'Hondtova dělitele jako metodu pro převod hlasů. Parlament na to reagoval novelou zákona o volbách do Parlamentu České republiky³³ a zavedl Imperialiho kvótu, jako metodu pro převod hlasů na mandáty.

V prvním skrutiniu se počet platných hlasů ve volebním kraji vydělí počtem mandátů, které mají být v daném volebním kraji přiděleny, zvětšeným o 2, čímž vznikne krajské volební číslo. Tímto číslem se vydělí počet hlasů, které strana nebo hnutí anebo koalice stran a hnutí obdržela ve volebním kraji. Výsledkem je počet mandátů získaných ve volebním kraji.

Ve druhém skrutiniu se rozdělí všechny mandáty, které nebyly rozděleny v prvním skrutiniu. Zbylé hlasy po prvním přepočtu pro jednotlivé politické strany, hnutí

³²NALUS® *Nálezy a Usnesení Ústavního soudu* [online]. Dostupné z <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=114972&pos=1&cnt=1&typ=result>

³³Zákon č. 189/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky ve znění pozdějších předpisů

a koalice se sečtou za všechny volební kraje a vydělí se počtem zbylých mandátů zvětšených o 1. Výsledné číslo je republikovým volebním číslem. Tímto číslem se vydělí součet všech zbytků v jednotlivých krajích po prvním skrutiniu pro jednotlivá volební uskupení. Výsledné celé číslo je počtem mandátů pro jednotlivé politické strany, hnutí nebo koalice. Pokud se druhým výpočtem nerozdělí všechny mandáty, přidělí se postupně politickým stranám, hnutím a koalicím s největším zbytkem po druhém výpočtu. Získané mandáty obdrží ti kandidáti politických stran, hnutí a koalic, kteří jsou nejvýše na hlasovacích lístcích a nedostali mandát v prvním skrutiniu.

3.2 Volby do Senátu

Senát má osmdesát jedna senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let, a každé dva roky se volí jedna třetina z nich. Senátorem může být zvolen každý kandidát, který druhý den voleb dosáhl věku alespoň čtyřiceti let a není u něj překážka omezení svéprávnosti ve výkonu volebního práva. Volby do Senátu se konají podle zásad většinového systému ve volebních obvodech na území České republiky, kterých je osmdesát jedna. V každém volebním obvodu se volí jeden senátor. Zvítězí ten kandidát, který získá nadpoloviční většinu všech odevzdaných platných hlasů ve volebním obvodu. Pokud není zvolen žádný kandidát v prvním kole voleb, postupují do druhého kola kandidáti, kteří se umístili v prvním kole na prvním a druhém místě. Druhé kolo voleb se koná do šesti dnů od ukončení hlasování v prvním kole. Ve druhém kole zvítězí ten kandidát, který získá větší počet platných hlasů. V případě rovnosti hlasů rozhoduje los. Pokud v průběhu volebního období zanikne z jakéhokoliv důvodu mandát senátora, vyhlásí prezident republiky doplňující volby v příslušném volebním obvodu, kde byl senátor zvolen tak, aby se konaly nejpozději devadesát dní po zániku mandátu. V doplňujících volbách je volen senátor pouze na zbytek volebního období. Pokud mandát senátora zanikne v posledním roce jeho volebního období, doplňující volby se nekonají.

4. Zákonodárná činnost Parlamentu ČR

Zákonodárná moc je svěřena jen do rukou Parlamentu. Návrh zákona může podat vláda, samostatný poslanec, skupina poslanců, Senát a zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku (kraje³⁴ nebo hlavního města Prahy³⁵). Postup Poslanecké sněmovny se řídí zákonem o jednacím řádu Poslanecké Sněmovny.³⁶

Návrh zákona se podává předsedovi Poslanecké sněmovny, který jej předá organizačnímu výboru. Návrh zákona musí obsahovat přesné znění toho, na čem se má Poslanecká sněmovna usnést.³⁷ Pokud podá návrh zákona jiný subjekt než vláda, požádá předseda Poslanecké sněmovny vládu, aby se do třiceti dnů k návrhu zákona vyjádřila. Po vyjádření vlády, nebo pokud se vláda nevyjádří do třiceti dnů, doporučí organizační výbor do patnácti dnů předsedovi Poslanecké sněmovny zařazení návrhu zákona na jednání schůze. Současně navrhne garanční výbor, výbory, kterým má být návrh zákona přikázán a zpravodaje pro první čtení. Návrh zákona se doručí poslancům a poslaneckým klubům nejpozději deset dnů před konáním schůze, na které se má návrh zákona projednávat.

Při prvním čtení vystoupí na schůzi v Poslanecké sněmovně navrhovatel zákona a zpravodaj, po jejichž vystoupení se koná obecná rozprava. Navrhovatel může navrhnout, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení. Pokud Poslanecká sněmovna návrh schválí, koná se následně podrobná rozprava, při které není možné podávat pozměňující návrhy, lze jen navrhnout opravu data účinnosti nebo opravit chyby. Pokud nebyl podán návrh na vyslovení souhlasu s návrhem zákona již v prvním čtení, nebo Poslanecká sněmovna takový návrh neschválila, nebo nevyslovila souhlas s návrhem zákona po podrobné rozpravě v prvním čtení, může se usnést, že návrh zákona vrátí navrhovateli k dopracování nebo jej zamítne. Pokud se tak neusnese, přikáže návrh

³⁴ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů

³⁵ Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

³⁶ Zákon č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ve znění pozdějších předpisů

³⁷ Srovnej § 86 zákona č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ve znění pozdějších předpisů

zákona k projednání garančnímu nebo jinému výboru podle návrhu organizačního výboru. Garanční výbor projedná návrh zákona do šedesáti dnů od přikázání. Poslanecká sněmovna může lhůtu pro projednání v garančním nebo jiném výboru zkrátit až o třicet dnů nebo prodloužit až o dvacet dnů. Garanční nebo jiný výbor předloží po projednání předsedovi Poslanecké sněmovny usnesení, ve kterém doporučí Poslanecké sněmovně zákon schválit nebo neschválit. Usnesení garančního nebo jiného výboru se doručí všem poslancům nejpozději dvacet čtyři hodin před zahájením druhého čtení.

Na začátku druhého čtení vystoupí navrhovatel a uvede návrh zákona. Po navrhovateli vystoupí zpravodaj garančního nebo jiného výboru s informací o projednání návrhu zákona ve výboru. O návrhu zákona se vede obecná rozprava. Po obecné rozpravě může Poslanecká sněmovna rozhodnout vrátit návrh zákona zpět garančnímu nebo jinému výboru k novému projednání. Nerozhodnuli tak, koná se podrobná rozprava. Během podrobné rozpravy mohou poslanci předkládat pozměňující návrhy. Souhrn pozměňujících návrhů doručí všem poslancům. Po podrobné rozpravě může opět Poslanecká sněmovna vrátit návrh zákona garančnímu nebo jinému výboru k novému projednání. Pokud během druhého čtení zazněl návrh na zamítnutí návrhu zákona, Poslanecká sněmovna o tomto návrhu hlasuje ve třetím čtení po konci rozpravy. Po druhém čtení projedná návrh zákona garanční nebo jiný výbor a předsedovi Poslanecké sněmovny navrhne usnesením, ve kterém doporučí nebo nedoporučí jednotlivé návrhy podané k návrhu zákona a navrhne pořadí v jakém se má o nich hlasovat. Usnesení garančního nebo jiného výboru se doručí nejpozději dvacet čtyři hodin před zahájením třetího čtení všem poslancům.

Nejdříve čtrnáct dnů od doručení souhrnu pozměňujících návrhů všem poslancům může být zahájeno třetí čtení návrhu zákona. Lhůta může být zkrácena až na sedm dnů návrhem podaným ve druhém čtení návrhu zákona během podrobné rozpravy. Ve třetím čtení se koná podrobná rozprava, ve které se nemůžou podávat pozměňující návrhy s výjimkou návrhu opravy data účinnosti návrhu zákona nebo opravy chyb. Poslanecká sněmovna může po ukončení rozpravy rozhodnout o opakování druhého čtení. Pokud tak neučiní, hlasuje nejprve o návrhu

na zamítnutí návrhu zákona vzneseného během druhého čtení, poté o pozměňovacích návrzích. Na závěr se Poslanecká sněmovna usnese, zda vyslovuje s návrhem zákona souhlas. Třetí čtení návrhu zákona probíhá ve stanovených jednacích dnech připadajících na středu nebo pátek v době od 9.00 hodin do 14.00 hodin.

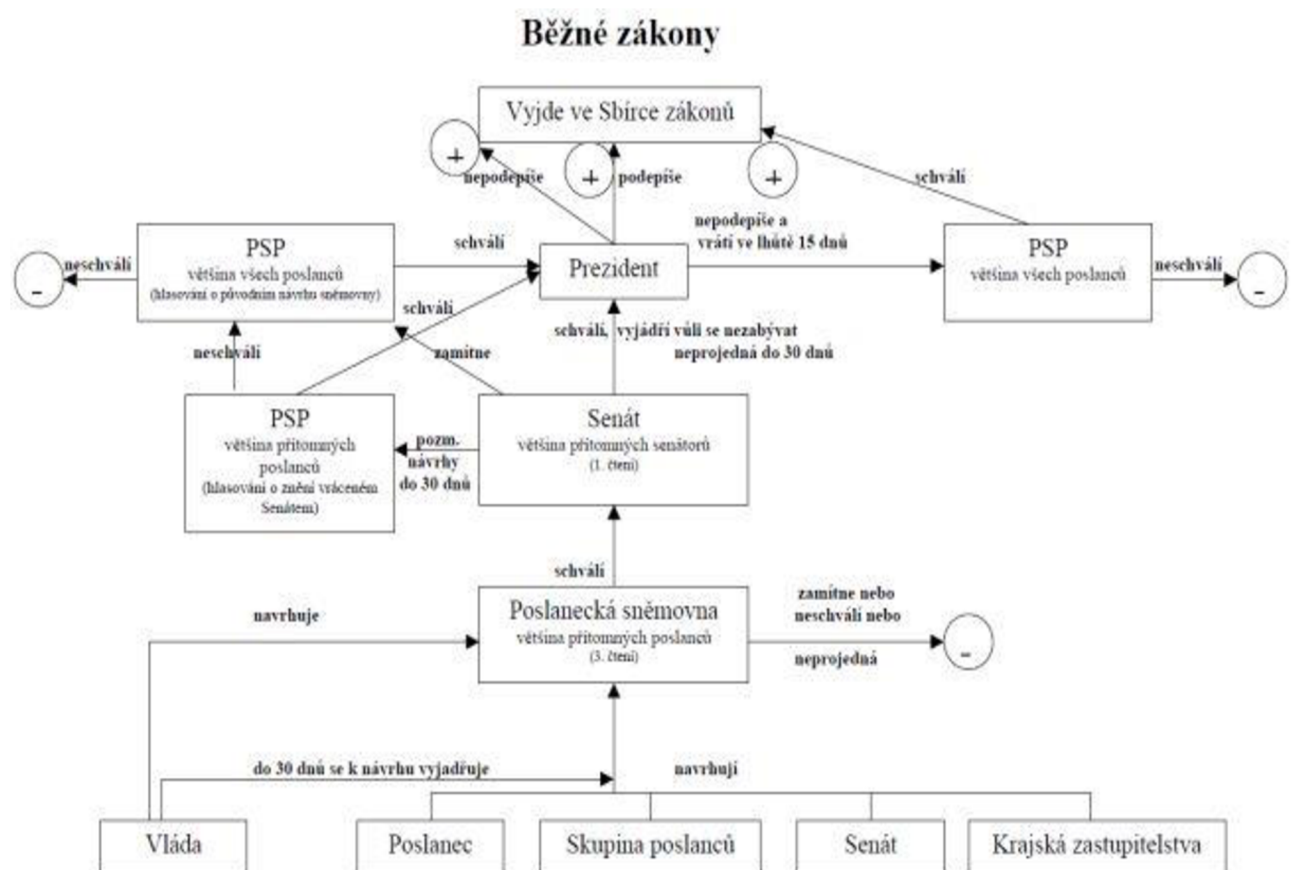
Návrh zákona, s nímž vyslovila Poslanecká sněmovna souhlas, zašle předseda Poslanecké sněmovny Senátu. Pokud Senát návrh zákona schválí, nebo se k němu do třiceti dnů neusnese anebo usnesením vyjádří vůli se návrhem zákona nezabývat, je návrh zákona přijat. Pokud Senát návrh zákona usnesením zamítne, nebo jej vrátí s pozměňujícími návrhy, předá jej předseda Poslanecké sněmovny na nejbližší schůzi, nejdříve deset dnů po zaslání všem poslancům, Poslanecké sněmovně k novému hlasování. U zamítnutého návrhu zákona Senátem je potřeba k přijetí návrhu zákona nadpoloviční většina všech poslanců. U vráceného návrhu zákona s pozměňujícími návrhy je potřeba k přijetí návrhu zákona většina přítomných poslanců. Pokud Poslanecká sněmovna neschválí návrh zákona s pozměňujícími návrhy Senátu, hlasuje znovu o návrhu zákona v původním znění schváleným Poslaneckou sněmovnou. K přijetí původního znění je potřeba nadpoloviční většina všech poslanců. Při novém projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně není přípustné podávat pozměňující návrhy.

Po schválení návrhu zákona Poslaneckou sněmovnou postoupí předseda Poslanecké sněmovny přijatý zákon prezidentu republiky. Prezident republiky může přijatý zákon do patnácti dnů vrátit Poslanecké sněmovně. Stanovisko prezidenta republiky se rozešle všem poslancům a nejdříve deset dnů od doručení poslancům zařadí předseda Poslanecké sněmovny zákon na nejbližší schůzi Poslanecké sněmovny. Pokud Poslanecká sněmovna odhlasuje přijetí zákona nadpoloviční většinou všech poslanců, je zákon přijat.

Poslanecká sněmovna může projednat návrh zákona ve zkráceném jednání ve stavu legislativní nouze. Tento stav vyhlásí předseda Poslanecké sněmovny na návrh vlády v případě, že jsou určitou dobu zásadním způsobem ohrožena základní práva a svobody občanů nebo bezpečnost státu anebo kdy státu hrozí značné hospodářské škody. Předseda Poslanecké sněmovny přikáže návrh zákona, který se má projednat ve zkráceném jednání, jednomu z výborů a stanoví

lhůtu, do kdy má výbor předložit usnesení se stanoviskem k návrhu zákona. Výbor v usnesení navrhne, jestli se má konat k návrhu zákona obecná rozprava a o kterých částech se má konat podrobná rozprava. Dále navrhne, do kdy má jednání k projednávanému návrhu zákona Poslanecká sněmovna ukončit. Ve zkráceném jednání neprochází návrh vládního zákona prvním čtením. U druhého čtení může Poslanecká sněmovna rozhodnout, že upouští od obecné rozpravy a může omezit řečnickou dobu na pět minut. Třetí čtení návrhu vládního zákona může následovat bezprostředně po druhém čtení.

Přijatý zákon podepíše předseda Poslanecké sněmovny a odešle jej k podpisu prezidentu republiky. Po podpisu zákona prezidentem republiky jej předseda Poslanecké sněmovny zašle k podpisu předsedovi vlády. Zákon je platný, pokud je vyhlášen ve Sbírce zákonů.

obrázek č. 1: schéma legislativního procesu³⁸

³⁸ *Oficiální stránky Poslanecké sněmovny ČR: Proces přijímání zákonů* [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173>

4.1 Zákonodárná činnost Ústavního soudu jako negativního zákonodárce

Ústavnímu soudu je dána pravomoc rozhodovat o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých částí, jestliže jsou v rozporu s ústavním pořádkem. Návrh na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení je oprávněn podat prezident republiky, skupina nejméně čtyřiceti jedna poslanců nebo sedmnácti senátorů, senát Ústavního soudu v souvislosti s rozhodováním o ústavní stížnosti, vláda za podmínek uvedených v § 118 zákona o Ústavním soudu,³⁹ ten, kdo podal ústavní stížnost za podmínek uvedených v § 74 zákona o Ústavním soudu, nebo ten, kdo podá návrh na obnovu řízení za podmínek uvedených v § 119 odst. 4 zákona o Ústavním soudu. Návrh se podává písemně Ústavnímu soudu a musí z něj být patrné, kdo jej činí a které věci se týká. Dojde-li po provedeném řízení Ústavní soud k závěru, že zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení jsou v rozporu s ústavním zákonem, rozhodne, že takový zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se zrušují.⁴⁰ O návrhu rozhodne Ústavní soud nálezem, ve kterém určí den zrušení zákona nebo jeho jednotlivých částí. Nález, který je vyhlášen ve Sbírce zákonů, se stane vykonatelným. Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.⁴¹ Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

³⁹ Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰ Srovnej § 70 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu ve znění pozdějších předpisů

⁴¹ Srovnej čl. 89 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

5. Činnost Parlamentu ČR v mezinárodní oblasti

Parlament České republiky se zapojuje do procesu tvorby politik Evropské unie. Projednává a vyjadřuje se k evropským legislativním návrhům ještě, než je schválí Rada Evropské unie. Přímou komunikuje s Evropskou komisí. Zabývá se strategickými dokumenty předkládanými evropskými institucemi. Zapojuje se do výměny informací mezi národními parlamenty a Evropským parlamentem.

V Poslanecké sněmovně se agendou Evropské unie zabývá výbor pro evropské záležitosti. Jeho úkolem je projednávání návrhů a aktů Evropské komise, sleduje jejich transpozici do českého právního řádu, kontroluje vládu před jednáním v Radě. Projednává personální nominace za Českou republiku do stanovených evropských institucí. Projednává příslušnou kapitolu návrhu zákona o státním rozpočtu. Výbor se věnuje meziparlamentní spolupráci států Evropské unie.

V Senátu jsou pověřenými výbory zabývající se evropskou agendou výbor pro záležitosti Evropské unie a výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost. Tyto výbory jsou odpovědné za předběžnou kontrolu legislativního procesu Evropské unie. Každé stanovisko výborů musí být schváleno na plénu Senátu.

Parlament dává souhlas s ratifikací mezinárodní smlouvy, kterou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci. K souhlasu s ratifikací mezinárodní smlouvy je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů. Mezinárodní smlouvu ratifikuje prezident republiky. Ratifikovaná mezinárodní smlouva se vyhlásí ve Sbírce mezinárodních smluv⁴² a stává se součástí právního řádu České republiky. V případě kolize ratifikované mezinárodní smlouvy a zákona má přednost mezinárodní smlouva.

⁴² Zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv ve znění pozdějších předpisů

6. Kreační a kontrolní činnost Parlamentu ČR

6.1 Ve vztahu k vládě

Článek 68 Ústavy stanoví, že *vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně*.⁴³ Z toho je jasně patrné, že kreační a kontrolní funkci vůči vládě zde má dolní komora Parlamentu. Předsedu vlády a její členy jmenuje prezident republiky. Vláda musí poté do třiceti dnů od jmenování předstoupit před Poslaneckou sněmovnu s žádostí o vyslovení důvěry. Poslanecká sněmovna zařadí projednávání žádosti o vyslovení důvěry na pořad nejbližší schůze. K vyslovení důvěry přijme Poslanecká sněmovna usnesení. Hlasování o vyslovení důvěry vládě je veřejné hlasování, kdy k přijetí usnesení stačí nadpoloviční většina všech přítomných poslanců. V případě nevyslovení důvěry Poslaneckou sněmovnou vládě, podá vláda demisi do rukou prezidenta republiky. Prezident republiky poté využije druhého pokusu a jmenuje znovu předsedu vlády a její členy. V případě, že by byl i druhý pokus neúspěšný, má prezident republiky povinnost jmenovat předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny. Prezident republiky může rozpustit Poslaneckou sněmovnu, pokud by nedošlo k vyslovení důvěry vládě jmenované na základě návrhu předsedy Poslanecké sněmovny.

Vláda může požádat o vyslovení důvěry kdykoli během svého funkčního období, kdy se Poslanecká sněmovna musí vyjádřit do 14 dnů od předložení žádosti. Druhou možností je spojení žádosti o vyslovení důvěry s projednáním návrhu vládního zákona, kdy je oprávněna žádat skončení projednání do tří měsíců od jeho předložení.

Poslanecká sněmovna může vyslovit nedůvěru vládě, pokud tento návrh podá písemně skupina alespoň padesáti poslanců. Schůze Poslanecké sněmovny je v tomto případě svolána bezodkladně. K vyslovení nedůvěry je potřeba nadpoloviční většina všech poslanců. Pokud je návrh přijat musí vláda podat demisi.

⁴³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů

Každý poslanec může využít vůči vládě nebo jejím členům interpelační právo. Interpelace mohou mít jak ústní, tak písemnou formu. Ústní interpelace probíhají v jednacím dni připadajícím na čtvrtek v době 14.30 hodin do 18.00 hodin. Předseda vlády má vyčleněn časový úsek v době od 14.30 hodin do 16.00 hodin. Zbýlý časový úsek je vyčleněn pro jednotlivé členy vlády. Poslanec se musí přihlásit k ústní interpelaci písemně u předsedy Poslanecké sněmovny do 11.00 hodin v den konání interpelace. Součástí přihlášky musí být i téma interpelace. Přednesení ústní interpelace nesmí překročit dobu dvou minut a odpověď na ní nesmí překročit dobu pěti minut. Je možné přednést doplňující otázku v době jedné minuty a odpověď na ní nesmí přesáhnout dobu dvou minut. V případě písemných interpelací zašle tyto předseda Poslanecké sněmovny předsedovi vlády a též dotyčnému členu vlády. Oba dotazovaní mají povinnost odpovědět buď na schůzi Poslanecké sněmovny, nebo písemně do třiceti dnů od jejího podání.

6.2 Ve vztahu ke státní správě

Mezi další pravomoci Parlamentu konkrétně Poslanecké sněmovny patří zřizování vyšetřovacích komisí na návrh pětiny všech poslanců. Tyto komise se zřizují pro vyšetření věci veřejného zájmu. Vyšetřovací komise může opatřovat potřebné podklady, vyžadovat nezbytná vysvětlení a vyslýchat svědky. Předsedu a členy vyšetřovací komise volí Poslanecká sněmovna. Poslanec, který je člen vlády nemůže být členem vyšetřovací komise.

6.3 Ve vztahu k prezidentu republiky

Ústavním zákonem č. 71/2012 Sb., kterým se mění Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky došlo ke změně pravomocí Parlamentu směrem k prezidentu republiky. Touto novelou Ústavy byla uzákoněna přímá volba prezidenta republiky, která proběhla poprvé v roce 2013, kdy byl zvolen prezidentem republiky Miloš Zeman.

Pravomoc Parlamentu ve vztahu k prezidentu republiky spočívá v možnosti Senátu podat se souhlasem Poslanecké sněmovny ústavní žalobu k Ústavnímu soudu pro velezradu nebo pro hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku.⁴⁴ K přijetí návrhu ústavní žaloby Senátem je třeba třípětinové většiny přítomných senátorů a k přijetí souhlasu Poslanecké sněmovny je třeba třípětinové většiny všech poslanců.

V případě, že úřad prezidenta republiky není obsazen nebo jej prezident republiky ze závažných důvodů nemůže vykonávat, a usnese se na tom prostou většinou Poslanecká sněmovna i Senát, přísluší vykonávání některých jeho pravomocí předsedovy vlády, předsedovi Poslanecké sněmovny a předsedovi Senátu.⁴⁵

Koncem roku 2021, kdy byl pro svou nemoc hospitalizován současný prezident republiky Miloš Zeman v Ústřední vojenské nemocnici v Praze, rezonovala ve veřejném prostoru politická debata o jeho schopnosti vykonávat úřad prezidenta republiky. Debatu inicioval Senát ústy svého předsedy Miloše Vystrčila, který se domníval, po obdržení vyjádření ošetřujícího lékaře prezidenta republiky, že úřad prezidenta republiky Miloš Zeman není schopen vykonávat. Stálá komise Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní procedury se na své schůzi konané 19. října 2021 usnesla, že podmínky stanovené čl. 66 Ústavy České republiky pro náhradní výkon funkcí prezidenta republiky jsou dány.⁴⁶ K usnesení Senátu o aktivaci článku 66 Ústavy České republiky však nedošlo.

⁴⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů, čl. 65

⁴⁵ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů, čl. 66

⁴⁶ *Oficiální stránky Senátu ČR: Dokumenty Senátu* [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://www.senat.cz/xqw/webdav/psssenat/original/101269/84978>

6.4 Ve vztahu k Ústavnímu soudu

Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu. Soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu. Pokud Senát nedá souhlas s trestním stíháním, je po dobu trvání funkce soudce Ústavního soudu vyloučeno. Soudce Ústavního lze zadržet jen, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi Senátu. Předseda Senátu musí do dvaceti čtyř hodin dát souhlas k odevzdání zadrženého soudce soudu. Pokud tak neučiní, musí příslušný orgán zadrženého soudce propustit.

6.5 Ve vztahu k hospodaření státu

Poslanecká sněmovna sama bez účasti Senátu schvaluje návrh zákona o státním rozpočtu. Tento návrh zákona předkládá Poslanecké sněmovně vláda,⁴⁷ nejpozději tři měsíce před začátkem rozpočtového roku. Vypracování státního rozpočtu se řídí zákonem o rozpočtových pravidlech České republiky.⁴⁸ Návrh zákona vypracovává ministerstvo financí v součinnosti se správci kapitol, územními samosprávnými celky, dobrovolnými svazky obcí a státními fondy, které jsou povinni předložit ministerstvu údaje potřebné pro vypracování návrhu zákona.

Z této povinnosti jsou vyňati Kancelář prezidenta republiky, Poslanecká sněmovna, Senát, Ústavní soud, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář veřejného ochránce práv a Úřad národní rozpočtové rady. Tyto subjekty vypracovávají návrh rozpočtu sami a ministerstvo financí je jen zařadí do návrhu zákona. Pokud vláda nesouhlasí s takto vypracovanými návrhy rozpočtů, rozhodne o jejich podobě rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny ještě před projednáním návrhu zákona o státním rozpočtu ve vládě.

⁴⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ Zákon č. 218/2000 Sb., *o rozpočtových pravidlech* ve znění pozdějších předpisů

Návrh zákona o státním rozpočtu předloží vláda předsedovi Poslanecké sněmovny, který tento návrh přikáže k projednání rozpočtovému výboru.

V prvním čtení návrh zákona uvede navrhovatel a po něm vystoupí zpravodaj rozpočtového výboru. Následuje obecná rozprava, ve které Poslanecká sněmovna projedná základní údaje, kterými jsou výše příjmů a výdajů, saldo, způsob vypořádání salda, celkový vztah k rozpočtům vyšších územních samosprávných celků a obcí a rozsah zmocnění výkonných orgánů. Poslanecká sněmovna základní údaje návrhu zákona schválí, nebo doporučí vládě jeho změny. Pokud základní údaje Poslanecká sněmovna schválí, nelze je již během dalšího projednávání měnit. Následně Poslanecká sněmovna přikáže jednotlivé kapitoly návrhu zákona o státním rozpočtu jednotlivým výborům. Výbory projednají jednotlivé přikázané kapitoly návrhu zákona o státním rozpočtu a přijmou usnesení, které poté projedná rozpočtový výbor. Ten projedná všechny usnesení jednotlivých výborů a vydá své usnesení, které doručí všem poslancům před začátkem druhého čtení.

Ve druhém čtení se koná podrobná rozprava, kde se mohou předkládat pozměňující návrhy. Souhrn pozměňujících návrhů se doručí všem poslancům a navrhovateli.

Ve třetím čtení se koná rozprava, ve které lze navrhnout jen opravu chyb nebo navrhnout opakování druhého čtení. Na závěr třetího čtení se hlasuje o jednotlivých pozměňujících návrzích a přijímá se usnesení o souhlasu s návrhem zákona o státním rozpočtu. Pokud Poslanecká sněmovna návrh zákona o státním rozpočtu neschválí do začátku rozpočtového roku nebo vůbec, hospodaří stát v rozpočtovém provizoriu, což znamená, že hospodaří dle příjmů a výdajů schválených v předchozím zákoně o státním rozpočtu.

Příkladem aplikace rozpočtového provizoria může být návrh zákona o státním rozpočtu, který předložila v roce 2021 vládě premiéra Andreje Babiše ministryně financí Alena Schillerová. Návrh počítal se schodkem 376,6 miliard korun pro rok 2022. Vláda tento návrh schválila nejprve na svém jednání usnesením č. 835 ze dne 27. září 2021,⁴⁹ ale protože ho Poslanecká sněmovna nestihla projednat

⁴⁹ *Oficiální stránky vlády ČR: jednání vlády* [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2021-09-27>

do konce svého volebního období (volby do Poslanecké sněmovny se konaly 8. a 9. října 2021) musela ho schválit ještě jednou usnesením č. 911 ze dne 20. října 2021⁵⁰ na svém mimořádném jednání. Nově zvolenou Poslaneckou sněmovnou byl návrh zákona o státním rozpočtu vrácen nově vzniklé vládě k přepracování. Novou podobu návrhu zákona o státním rozpočtu připravoval ministr financí vlády premiéra Petra Fialy Zbyněk Stanjura. Usnesením č. 80 z 9. února 2022⁵¹ byl přepracovaný návrh zákona o státním rozpočtu se schodkem 280 miliard korun jednomyslně schválen vládou Petra Fialy. V současné době bude probíhat projednávání vládou schváleného návrhu zákona o státním rozpočtu v Poslanecké sněmovně. Ministr financí Zbyněk Stanjura přepokládá, že bude rozpočet schválen do konce měsíce března 2022, čímž by skončilo tříměsíční rozpočtové provizorium.⁵²

V nedávné historii České republiky hospodařil stát v rozpočtovém provizoriu již dvakrát v období menšinové vlády pod vedením Miloše Zemana. Poprvé však bude hospodařit podle zákona o rozpočtových pravidlech.⁵³

Dle mého názoru rozpočtové provizorium sice významně zasahuje do fungování státu a územních samospráv například v oblasti investic, ale z hlediska udržitelnosti budoucích státních rozpočtů s rozumnou mírou schodku je nezbytné v období nižšího ekonomického růstu snižovat také výdaje státního rozpočtu. V současné situaci, kdy roste inflace a válka na Ukrajině zasáhne všechna odvětví evropského a světového průmyslu, je rozpočtové provizorium spíše malým problémem, který zasáhne českou ekonomiku. Daleko rozsáhlejším problémem bude transformace trhu s energiemi s vidinou omezení závislosti na surovinách z Ruské federace a aplikace Zelené dohody pro Evropu. V neposlední řadě se bude muset státní rozpočet vypořádat s aktuální uprchlickou krizí vyvolanou válkou na Ukrajině.

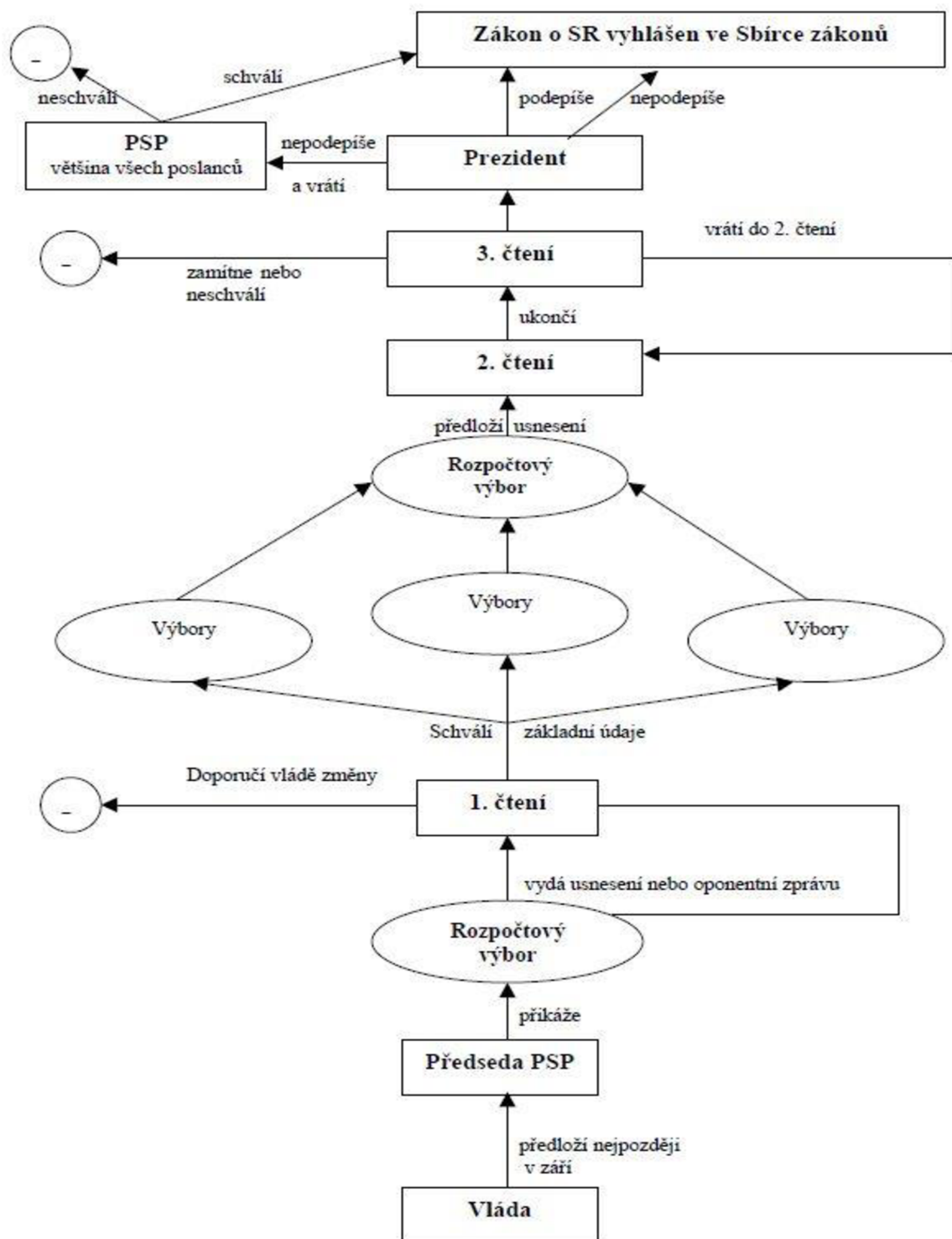
⁵⁰ *Oficiální stránky vlády ČR: jednání vlády* [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2021-10-20>

⁵¹ *Oficiální stránky vlády ČR: jednání vlády* [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2022-02-09>

⁵² *Ministerstvo financí ČR: tiskové zprávy* [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/ministerstvo-financi-je-pripraveno-na-ho-44057>

⁵³ Zákon č. 218/2000 Sb., *o rozpočtových pravidlech* ve znění pozdějších předpisů

Státní rozpočet

obrázek č. 2: schéma projednávání schvalování zákona o státním rozpočtu⁵⁴

⁵⁴ Oficiální stránky Poslanecké sněmovny ČR: Proces přijímání zákonů [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173>

6.6 Ve vztahu k jiným orgánům

Souslovím kreační činnost označujeme pravomoc Parlamentu vytvářet jiné orgány. Tyto orgány jsou v mnoha případech odpovědny Parlamentu, což se projevuje povinností předkládat pravidelné zprávy o své činnosti za určité období. Těmito orgány jsou:

- **Česká televize** (Poslanecká sněmovna volí členy rady),⁵⁵
- **Český rozhlas** (Poslanecká sněmovna volí členy rady),⁵⁶
- **Rada pro rozhlasové a televizní vysílání** (členy rady jmenuje předseda vlády na návrh Poslanecké sněmovny),⁵⁷
- **Všeobecná zdravotní pojišťovna** (Poslanecká sněmovna volí 20 členů správní a 10 členů dozorčí rady),⁵⁸
- **Nejvyšší kontrolní úřad** (prezidenta a viceprezidenta Úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny, 15 členů Úřadu jmenuje Poslanecká sněmovna na návrh prezidenta Úřadu),⁵⁹
- **Veřejný ochránce práv** (veřejného ochránce práv a jeho zástupce volí Poslanecká sněmovna z kandidátů, které po dvou navrhuje prezident republiky a Senát),⁶⁰
- **Národní bezpečnostní úřad** (ředitele Úřadu jmenuje vláda po projednání s výborem Poslanecké sněmovny),⁶¹

⁵⁵ Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi ve znění pozdějších předpisů

⁵⁶ Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu ve znění pozdějších předpisů

⁵⁷ Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání ve znění pozdějších předpisů

⁵⁸ Zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně ve znění pozdějších předpisů

⁵⁹ Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰ Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti ve znění pozdějších předpisů

- **Úřad na ochranu osobních údajů** (předsedu Úřadu a inspektory jmenuje prezident republiky na návrh Senátu),⁶²
- **Státní fond kultury** (členy Rady volí poslanecká sněmovna na návrh ministra kultury),⁶³
- **Státní fond kinematografie** (členů Rady volí Poslanecká sněmovna na návrh ministra kultury),⁶⁴
- **Česká tisková kancelář** (členy Rady volí Poslanecká sněmovna),⁶⁵
- **Vinařský fond** (členy Dozorčí rady volí Poslanecká sněmovna),⁶⁶
- **Grantová agentura** (členy Dozorčí rady volí Poslanecká sněmovna),⁶⁷
- **Státní fond podpory investic** (členy Dozorčí rady volí Poslanecká sněmovna),⁶⁸
- **Státní fond dopravní infrastruktury** (členy Dozorčí rady volí Poslanecká sněmovna),⁶⁹
- **Státní zemědělský intervenční fond** (předsedu a 3 členy Dozorčí rady volí Poslanecká sněmovna, místopředsedu Dozorčí rady volí Senát),⁷⁰
- **Ústav pro studium totalitních režimů** (členy Rady volí Senát na návrh Poslanecké sněmovny, prezidenta republiky a občanských sdružení).⁷¹

⁶² Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů ve znění pozdějších předpisů

⁶³ Zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵ Zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ Zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství ve znění pozdějších předpisů

⁶⁷ Zákon č. 2/1995 Sb., o státní podpoře výzkumu a vývoje ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ Zákon č. 211/2000 S., o Státním fondu podpory investic ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ Zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury ve znění pozdějších předpisů

⁷⁰ Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském a intervenčním fondu ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ Zákon č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek ve znění pozdějších předpisů

6.7 Ve vztahu k bezpečnosti České republiky

Nezastupitelná je kontrolní činnost Parlamentu v oblasti bezpečnosti České republiky. Zajištění bezpečnosti, ať už vnitřní nebo vnější, je jedním ze základních úkolů státu. Z tohoto důvodu stát zřizuje instituce, jako jsou policie, tajné služby a ozbrojené síly, které podléhají parlamentní kontrole.

Parlament má rozhodovací pravomoc v mimořádných situacích jako jsou vyhlášení války, válečného stavu a vyhlášení mimořádných stavů. Dále rozhoduje o vysílání ozbrojených sil do ciziny, přijímání cizích ozbrojených sil na našem území a o účasti v obranných systémech mezinárodních organizací.

V letech 2020-2021 v české společnosti velmi rezonovala debata o vyhlášení nouzového stavu v souvislosti s pandemií Covid 19. Nouzový stav vyhláší vláda na dobu třiceti dnů, kdy o vyhlášení neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit. Při prodloužení nouzového stavu musí vláda požádat o souhlas Poslaneckou sněmovnu.⁷² Hlavním důvodem pro vyhlášení nouzového stavu bylo omezení některých práv občanů garantované Listinou základních práv a svobod⁷³ na nezbytně nutnou dobu pro zvládnutí pandemie. Dalším důvodem byl nákup zdravotnického materiálu mimo působnost zákona o zadávání veřejných zakázek,⁷⁴ což znamenalo vynechání veřejné soutěže a značné zrychlení nákupu.

Z mého pohledu byl nouzový stav nezbytným nástrojem pro boj s pandemií Covid 19. Nemohu se ztotožnit s názory, že nákupy ochranných pomůcek v době největšího náporu viru na území celé Evropy, kdy byly nedostatkovým zbožím, za ceny výrazně převyšující běžný standard, byly špatným rozhodnutím. Domnívám se, že nelze vyvažovat život a zdraví občanů České republiky cenou za ochranné pomůcky. I když cena ochranných pomůcek byla skoro stonásobná oproti běžnému standardu, je záchrana jen jediného lidského života oproti tomu nevyčísitelná.

⁷² Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky ve znění pozdějších předpisů

⁷³ Usnesení č.2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek ve znění pozdějších předpisů

Zákon o bezpečnosti České republiky upravuje také stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena jeho svrchovanost, celistvost nebo jeho demokratické základy. Vyhlášení stavu ohrožení státu musí vyhlásit usnesením obě komory Parlamentu schváleným nadpoloviční většinou všech jejích členů.

7. Průzkum spokojenosti s činností Parlamentu ČR

7.1 Sběr dat k potvrzení nebo vyvrácení mé hypotézy

Sběr dat probíhal v období 11. září 2021 do 4. února 2022 pomocí dotazníkové metody Cawi (Computer Assisted Web Interviewing), což je dotazníková metoda na webovém formuláři. Uvedenou metodu jsem zvolil pro její rychlost, přehlednost, dobré analýze posbíraných dat a v neposlední řadě také k probíhající pandemii Covid 19.

V dotazníku jsem formuloval 8 otázek s cílem potvrdit nebo vyvrátit moji hypotézu, že většina společnosti není spokojená s činností Parlamentu.

Jednotlivé otázky jsou uvedeny níže v grafickém vyhodnocení jednotlivých odpovědí. K sedmi otázkám jsem vytvořil výsečový graf, ve kterém je číselně a graficky vyjádřen poměr jednotlivých odpovědí. Osmá otázka mého dotazníku byla koncipována tak, aby se respondent mohl slovně vyjádřit. Odpovědi na tuto otázku jsem nechal ve formě, v jaké byly zapsány do dotazníku, tedy i s pravopisnými chybami a někdy i s vulgárními výrazy.

Sloupcové grafy, které jsem vytvořil, znázorňují statistické propojení mezi jednotlivými otázkami vázané na pohlaví respondenta.

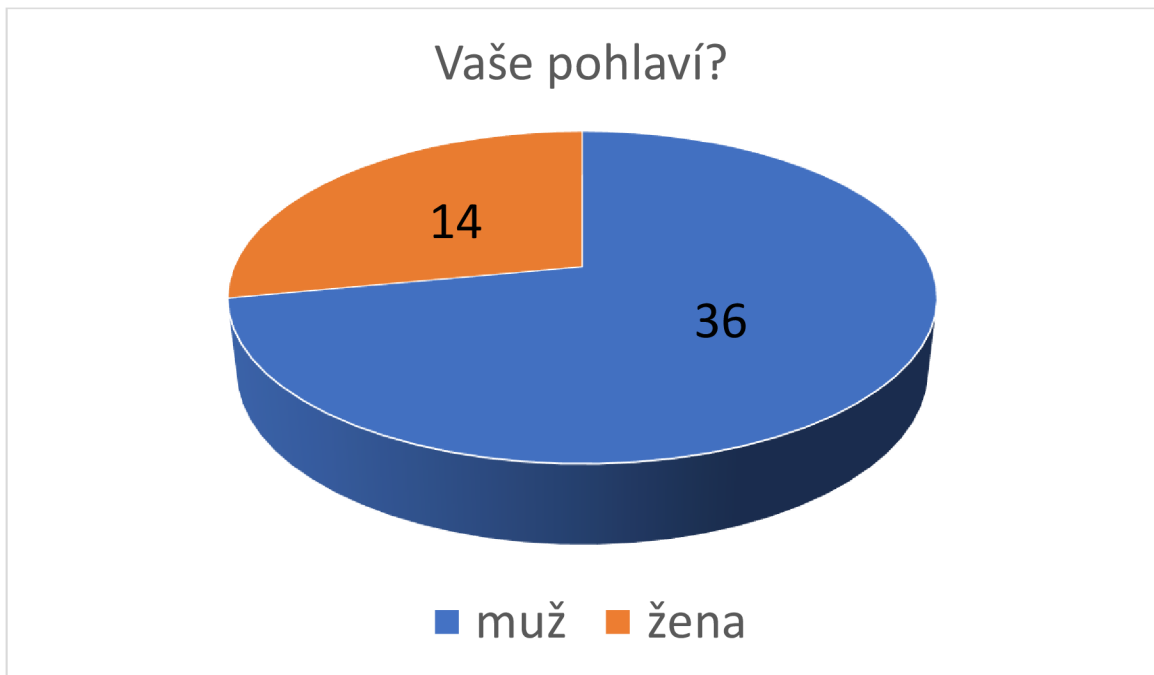
Dotazník vyplnilo celkem 50 respondentů. Webový dotazník jsem distribuoval pomocí společnosti Survio⁷⁵ provozující službu, která se zabývá tvorbou a distribucí online dotazníků.

⁷⁵Survio® - Dotazníky Zdarma - Snadno, Rychle & Profesionálně [online]. Dostupné z <http://www.survio.com>

7.2 Vyhodnocení dat

Vyhodnocením posbíraných dat z odevzdaných dotazníků jsem došel k následujícím závěrům.

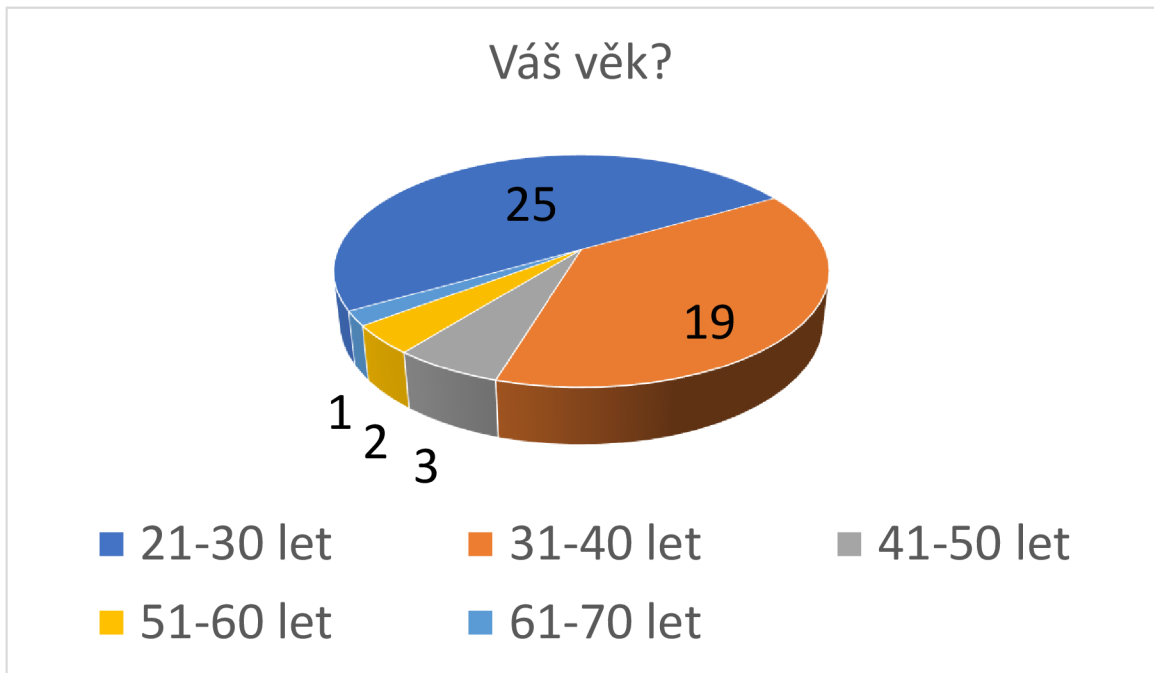
otázka číslo 1

graf č. 1. k otázce pohlaví respondenta (zdroj: vlastní)

Dotazníkového průzkumu se zúčastnilo celkem 50 respondentů, z čehož bylo 14 žen a 36 mužů. V procentuálním vyjádření 32 % oproti 68 %.

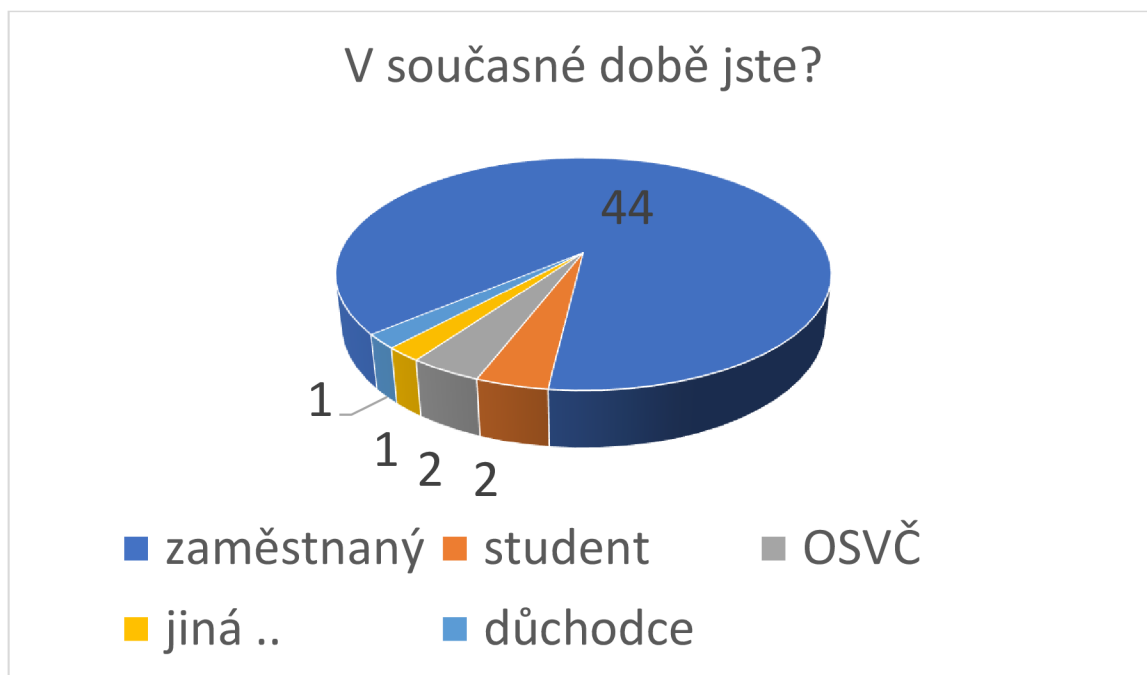
otázka číslo 2

graf č. 2. k otázce věku respondenta (zdroj: vlastní)

Věková skupina byla různorodá. Největší věkovou skupinou byli respondenti ve věku 21-30 let, kterých se zúčastnilo 25, což odpovídá 50 %. Druhou neméně početnou skupinou byli respondenti ve věku 31-40 let s počtem 19 účastníků, což odpovídá 38 %. Další věkové skupiny byly zastoupeny jen omezeným počtem. Věková skupina 41-50 let 3 účastníci, což odpovídá 6 %, věková skupina 51-60 let 2 účastníci, což odpovídá 4 % a nakonec 1 účastník ve věkové skupině 61-70 let, což odpovídá 2 %.

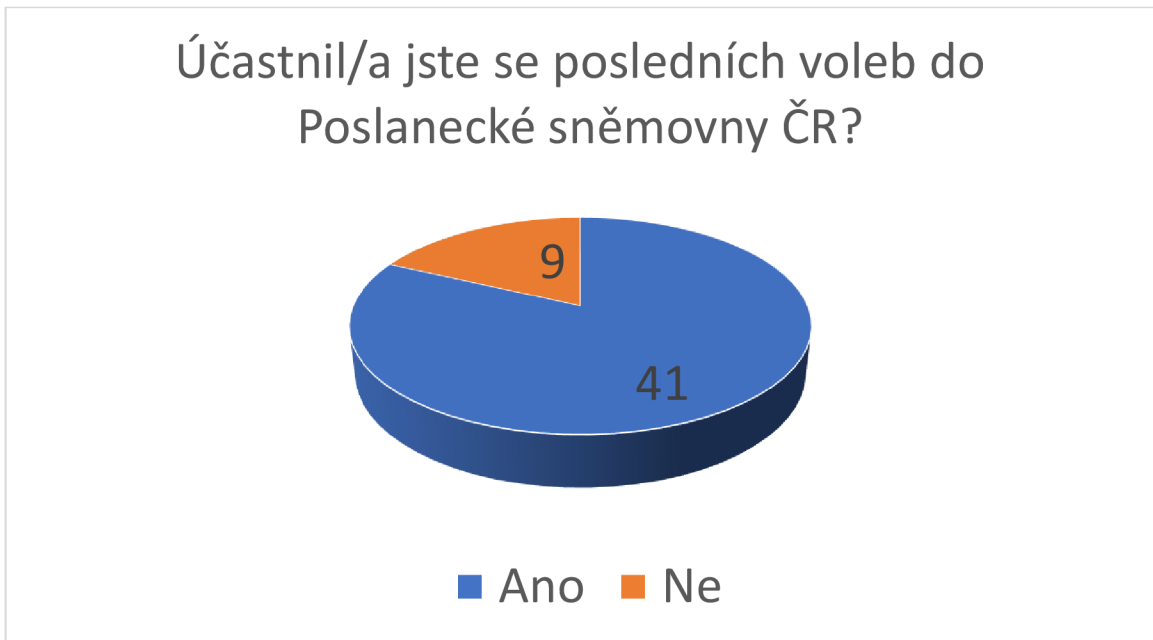
otázka číslo 3

graf č. 3. k otázce postavení na trhu práce a způsobu nabývání příjmů respondenta (zdroj: vlastní)

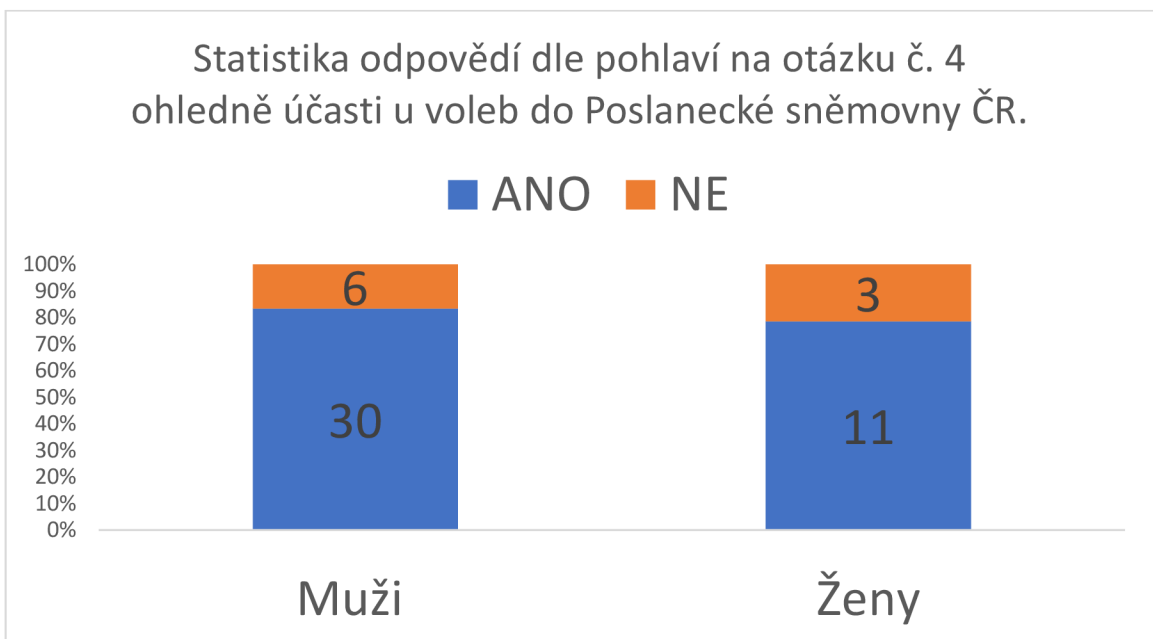
V otázce týkající se postavení na trhu práce a nabývání příjmů uvedla převážná většina v počtu 44 respondentů zaměstnanecký nebo obdobný poměr, což odpovídá 88 %. 2 respondenti byli z řad studentů, což odpovídá 4 %, 2 respondenti byly OSVČ, což odpovídá 4 %. Odpověď jiná využil 1 respondent, což odpovídá 2 % a 1 respondent pobírá důchod, což odpovídá 2 %. Zajímavostí v této otázce je nulový počet nezaměstnaných respondentů.

otázka č. 4

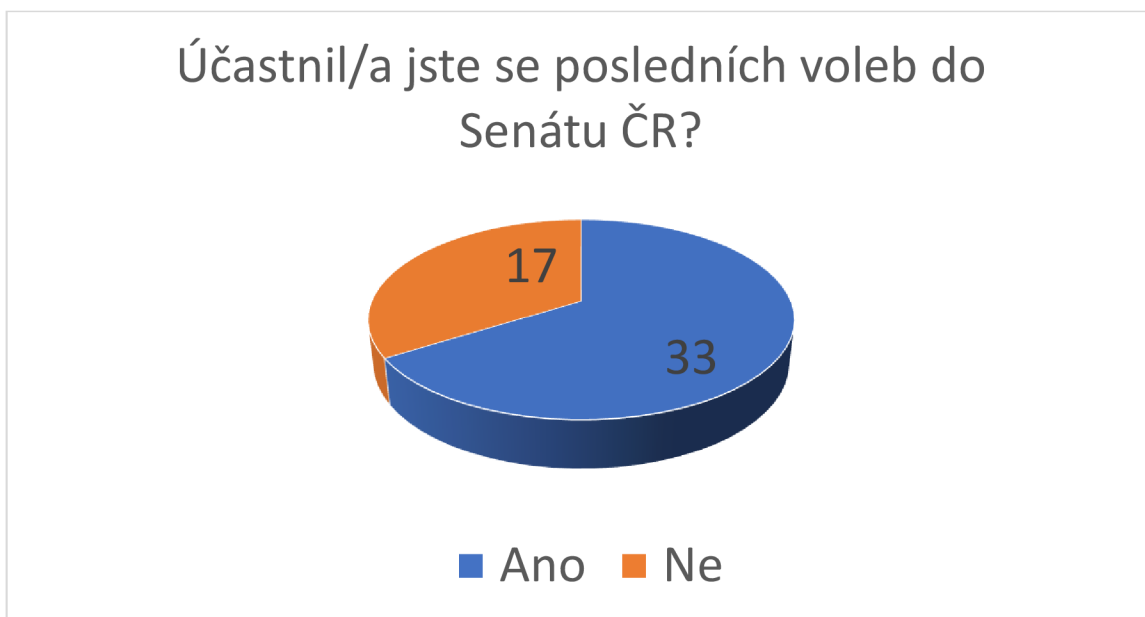
graf č. 4. k otázce účasti u voleb do Poslanecké sněmovny respondentů (zdroj: vlastní)

U otázky týkající se účasti u posledních voleb do Poslanecké sněmovny ČR odpověděla převážná většina v počtu 41 respondentů ano, což tvoří 82 % odpovědí. Negativní odpovědi se prezentovalo 9 respondentů, což zaujímá 18 % celkového počtu. Statistika dle pohlaví u této otázky vyzněla velice podobně 84 % mužů a 78 % žen odpovědělo ano.

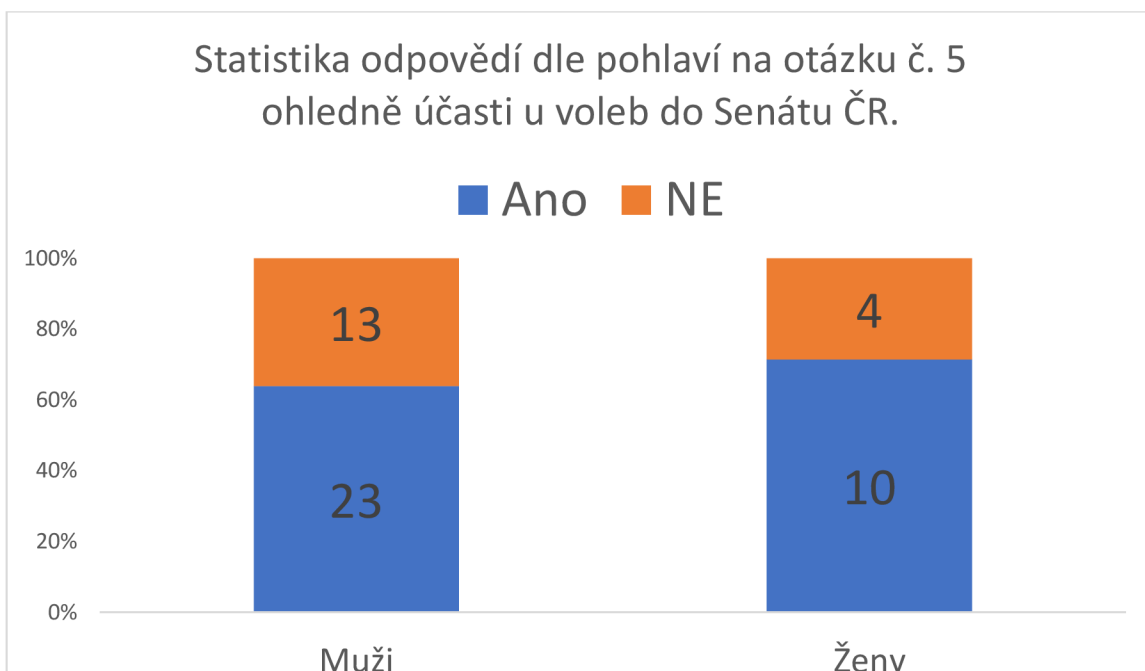
graf č. 5. odpovědi na otázku č. 4. dle pohlaví (zdroj: vlastní)

otázka č. 5

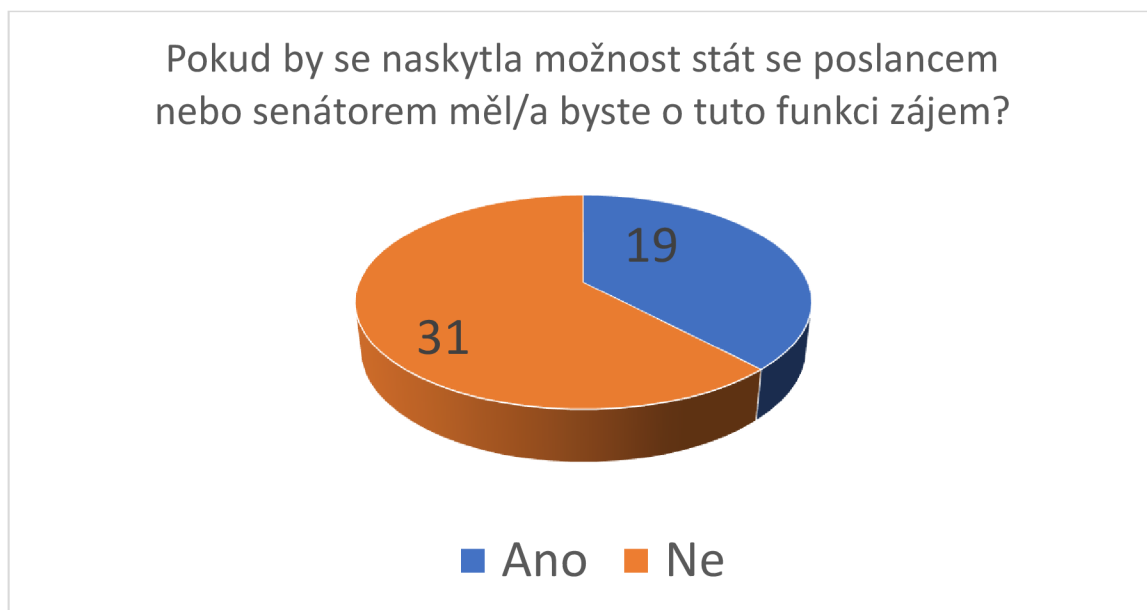
graf č. 6. k otázce účasti u voleb do Senátu (zdroj: vlastní)

U otázky týkající se účasti u posledních voleb do Senátu ČR už nebyla kladná odpověď tak výrazně převažující. Kladně odpovědělo 33 respondentů, což je 66 %. Zápornou odpověď vybralo 17 respondentů, což je 34 %. Statistika dle pohlaví i u této otázky vyzněla podobně jako celkové procento kladných odpovědí, a to 64 % u mužů a 71 % u žen.

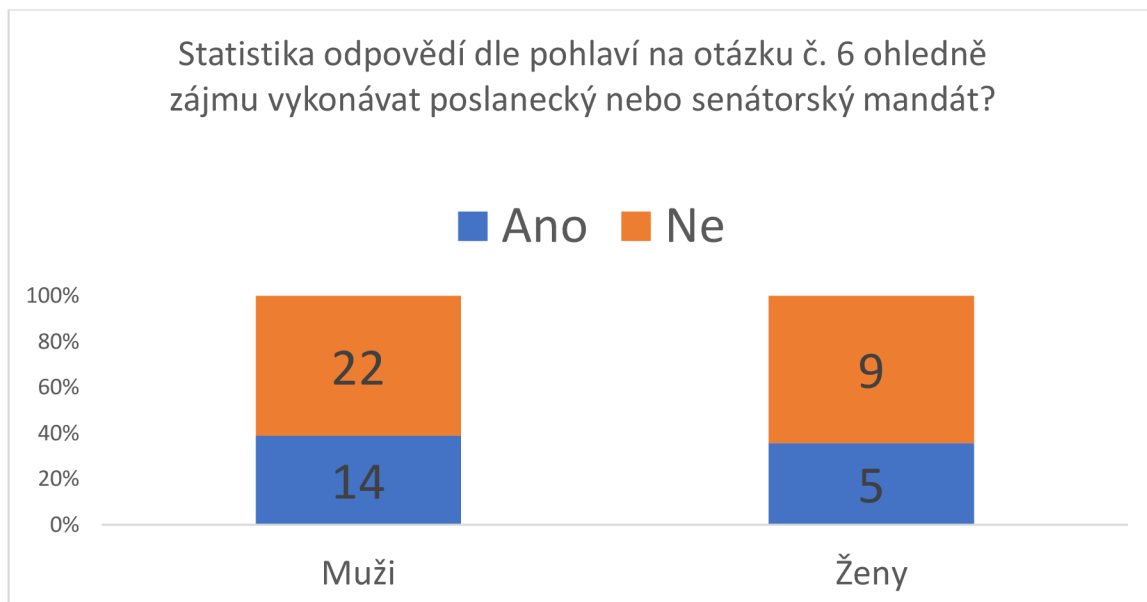
graf č. 7. odpovědi na otázku č. 5. dle pohlaví (zdroj: vlastní)

otázka č. 6.

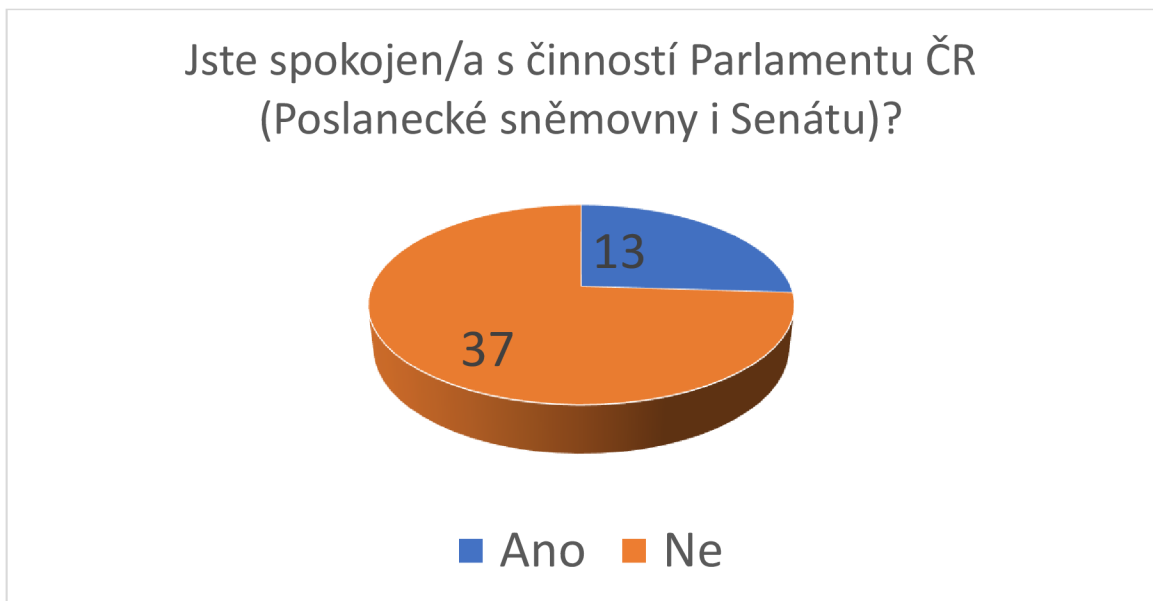
graf č. 8. k otázce zájmu respondenta vykonávat mandát poslance nebo senátora (zdroj: vlastní)

Zájem vykonávat mandát poslance nebo senátora potvrdilo 19 respondentů, což odpovídá 38 %. 31 respondentů odpovědělo záporně, což odpovídá 62 %. Statistika dle pohlaví byla i zde vyrovnaná, kdy kladně odpovědělo 39 % mužů a 36 % žen. Zájem o to, stát se zákonodárcem v České republice dle statistiky, nemá ani polovina z dotázaných.

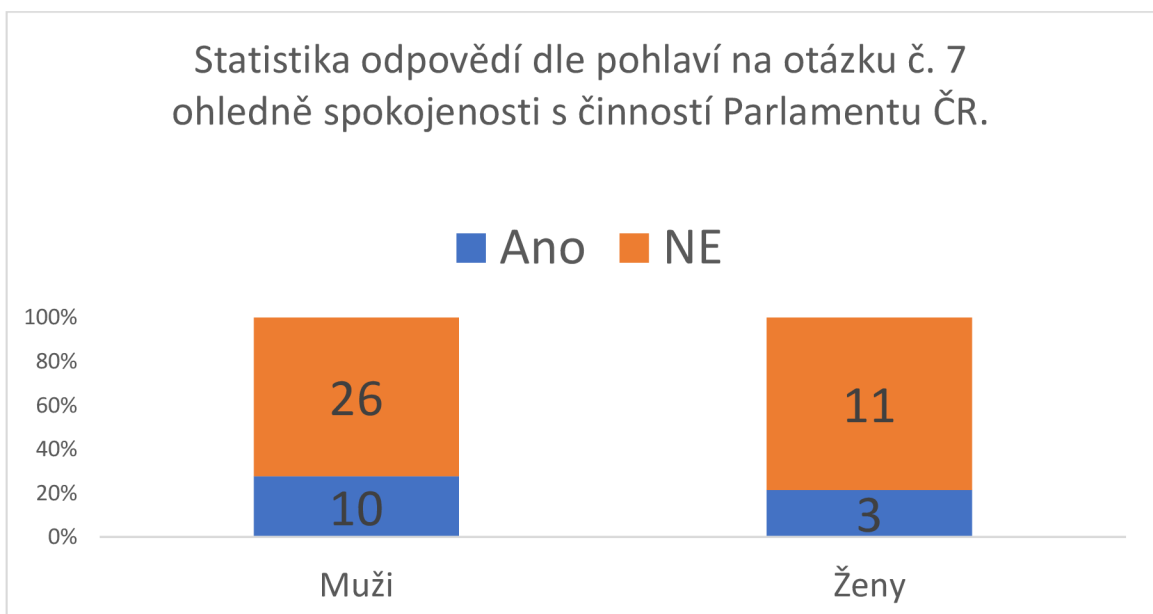
graf č. 9. odpovědi na otázku č. 6. dle pohlaví (zdroj: vlastní)

otázka č. 7.

graf č. 10. k otázce spokojenosti s činností Parlamentu ČR (zdroj: vlastní)

Na stěžejní otázku mého průzkumu spokojenosti s činností Parlamentu ČR odpovědělo 37 respondentů negativně, což odpovídá 74 %. Kladně hodnotilo činnost Parlamentu ČR 13 respondentů, což odpovídá 26 %. Tímto byla potvrzena má hypotéza, že většina občanů není spokojená s činností Parlamentu ČR. V mém průzkumu jsou to bezmála tři čtvrtiny nespokojených občanů, což by mělo vést k zamyšlení, identifikování důvodů a následné nápravě.

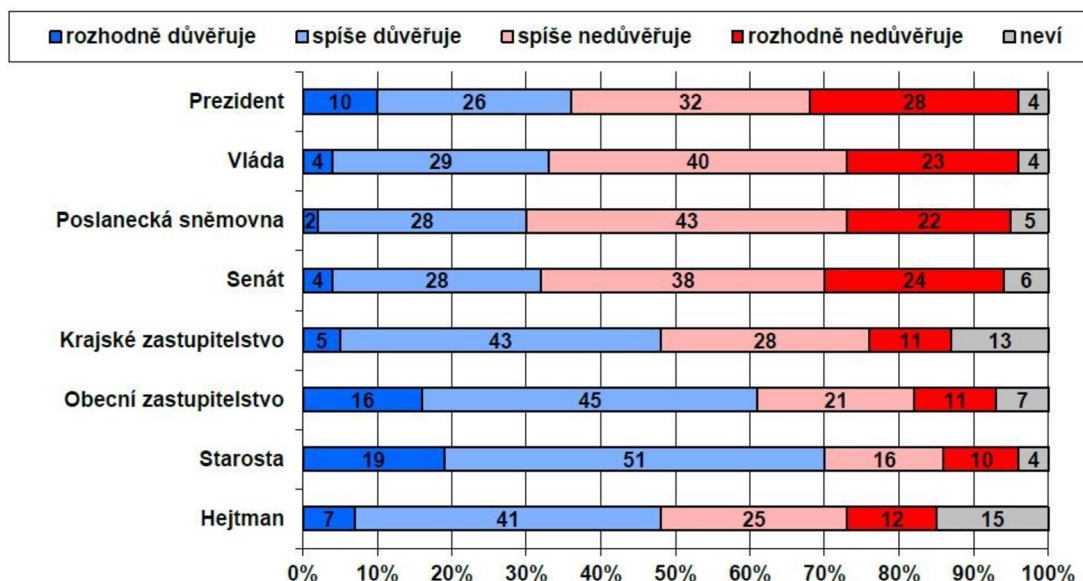
graf č. 11. odpovědi na otázku č. 7. dle pohlaví (zdroj: vlastní)

Pro podporu mé hypotézy jsem kromě vlastního průzkumu do své práce zařadil i průzkum Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu Akademie Věd České republiky, který se konal v období listopadu a prosince roku 2021 na vzorku 874 respondentů starších 15 let pomocí osobního rozhovoru. Respondenti odpovídali na otázku:

„Řekněte, prosím, důvěřujete a) prezidentovi republiky, b) vládě, c) Poslanecké sněmovně PČR, d) Senátu PČR, e) svému krajskému zastupitelstvu, f) svému obecnímu zastupitelstvu, p) starostovi Vaší obce či městské části, q) hejtmanovi vašeho kraje (primátorovi, pokud žijete v Praze)?“

Varianty odpovědí: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje.

Výsledné odpovědi, kdy je zde Parlament ČR rozdělen do dvou svých komor, jsou jen o málo rozdílné než v mém průzkumu. Poslanecké sněmovně nedůvěřovalo 65 % respondentů a Senátu 62 %.

graf č. 12. důvěra/nedůvěra obyvatel ústavním institucím (%)⁷⁶

⁷⁶ Tisková zpráva CVVM: Důvěra ústavním institucím v listopadu/prosinci 2021 [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z https://www.cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5486/f9/pi220107.pdf

otázka číslo 8.

V čem vidíte největší nedostatky v činnosti Parlamentu ČR?

Odpovědi na otázku jsou ponechány ve formě, v jaké je napsali respondenti, aby byla zajištěna autenticita. Dva respondenti ponechali pole pro odpověď prázdné, proto je odpovědí jen 48.

- 1) Korupce
- 2) Nevím
- 3) Zmatek
- 4) Nesmyslné opatření
- 5) Neschopnost větší kontroly vlády. Pokud má vláda v poslanecké sněmovně většinu, potom se nemusí účastnit zasedání PS a to, co je vládě doporučováno a vytýkano je potom úplně k ničemu. Krásným případem, jak by to fungovat nemělo, je současná vláda Andreje Babiše. Dalším problémem je, že jsou do PS voleni zástupci lidu, kteří tam nemají intelektuálně co dělat, to je však problémem nedostatečné inteligence českých občanů. Senát PČR funguje správně a je demokratickou pojistkou.
- 6) Neschopnost přijetí kvalitních zákonů
- 7) Neschopnost
- 8) Nereflektování potřeb a požadavků běžných lidí, mnoho zákonů a jejich komplikovanost
- 9) Nekompetentnost některých ústavních činitelů.
- 10) Nefunkční
- 11) Nedotazene projekty, dlouhé čekání na schválení zákonů
- 12) Nedostatky některých zákonů, které nikdo neřeší
- 13) nevím
- 14) Nedokáží se shodnout.
- 15) Moje odpověď se nevešla. Tedy stručně - Senát zrušit - pravomoci přenést na prezidenta, Poslanecká sněmovna - zrušit možnosti koalic do voleb - volební program po rozpadu koalic celý padá, a uzákonit vstupu do poslanecké sněmovny pouze třem nejsilnějším stranám. Aby se opětovně nestávalo, že tam bude 11 stran a z poslanecké sněmovny je sitkom.
- 16) Makají pro sebe ne pro lid

- 17) Chování k občanům
- 18) Chaos
- 19) Chamtivost a prospěchářství, korupce
- 20) Dolní komora parlamentu České republiky je volena na volební období 4 let. Po tuto dobu by měla strana, která dostala nejvyšší počet hlasů od občanů ČR v řádných demokratických volbách zasazovat o plnění hodnot obsažených v jejich volebním programu, kdy volič se během těchto 4 let nemůže žádným způsobem podílet na rozhodování v zásadních věcech činnosti PS (přijímání zákonů atd.) Koaliční vláda je dle mého názoru taktéž nesmyslná. Dle mého názoru by měl být přijat zákon o referendu.
- 21) Dlouhé projednávání zákonů
- 22) Dlouhé jednání, schvalovací proces
- 23) Disciplína
- 24) Nečestné jednání
- 25) Celkově jim zřejmě nejde o spokojenost lidu
- 26) ...
- 27) Odtržení od reality běžného života.
- 28) Zkorumpovanost
- 29) Zdlouhavý legislativní proces.
- 30) Zdlouhavost při projednávání
- 31) Zdlouhavost jednání, nízká erudovanost v projednávaných věcech, za hodně peněz málo muziky
- 32) Vždy je co zlepšovat, ale nedostatky nejsou tak markantní.
- 33) Vzájemné rozepře blokují případné posunutí kvality jejich práce dál.
- 34) Vysoká rozpracovanosti a zákony nebyly dotaženy
- 35) Ve vše.
- 36) Většina politických stran nedodržují svůj volební program a svou činností jdou proti lidem, kteří je zvolili.
- 37) Nevím
- 38) Systém
- 39) Sledování zájmů jednotlivců nad rámec původního poslání politiků – sloužit lidem a dělat důležité věci a rozhodnutí
- 40) Serou mě všichni

- 41) Samé lži lidem.
- 42) Rozpolcenost.
- 43) Reprezentace ČR
- 44) Příliš pravicový.
- 45) Přílišné rozdělení - názorové.
- 46) Prodleva při projednávání novel
- 47) Po volbách už jim na lidech vůbec nezáleží.
- 48) Spolupráce

Odpovědi na poslední otázku mohou alespoň částečně ukázat na problémy, které trápí občany ohledně činnosti Parlamentu. V odpovědích je nejčastěji zmiňován dlouhý legislativní proces, což má za následek pozdní reakci na aktuální problémy státu jako celku. S tímto problémem jde ruku v ruce používání obstrukcí opozicí při schvalování zákonů. Obstrukce jsou jedním z důvodů prodlužování legislativního procesu. Řešením by určitě bylo novelizovat jednací řád Poslanecké sněmovny.

Dlouhodobou bolestí české společnosti je korupce Parlament nevyjímaje, což bylo v odpovědích několikrát zmiňováno.

Oprávněný pocit voličů, že poslanci a senátoři nenaplňují předvolební sliby, je jeden z dalších zmiňovaných problémů.

V poslední době též často zmiňovaný problém týkající se erudice a intelektu volebních zástupců také popisují ve svých odpovědích respondenti.

V celku zajímavé odpovědi napsali respondenti pod čísla 15 a 20, kdy se oba shodují na nepraktičnosti koaliční vlády. Na zvážení je i otázka referenda kvůli zapojení voličů při řešení klíčových norem.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zodpovědět otázku, zda jsou obyvatelé ČR spokojeni s činností Parlamentu ČR. Provedeným průzkumem bylo zjištěno, že s činností Parlamentu ČR dotazovaní neprojeví velkou spokojenost. Odpověď na to, proč tomu tak je, můžeme hledat v několika klíčových problémech.

Jedním z problémů může být zastaralý zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Dalo by se říct, že novela tohoto zákona je nevyhnutelná. Není možné, aby schůze Poslanecké sněmovny trvala 35 hodin díky tzv. obstrukcím. Je to nedůstojné vůči poslancům i vůči lidem, kteří to sledují. Obstrukce jsou nástrojem opozice, jak blokovat nějaký bod schůze nebo projednávání návrhu zákona na schůzi Poslanecké sněmovny. Měla by se omezit doba vystoupení poslance s přednostním právem na maximální dobu 30 minut. Pokud by se stalo, že vystoupení poslance by bylo i po 30 minutách stále k věci s věcnými argumenty, bylo by možné hlasováním v Poslanecké sněmovně toto vystoupení prodloužit, byť je pravděpodobnost hovoření k věci po 30 minutách spíše utopická. Druhou variantou by mohlo být omezení přednostního práva buď pro předsedu poslaneckého klubu, nebo pro předsedu politické strany. Opozice by dostala možnost na každé schůzi v určený čas hovořit v Poslanecké sněmovně k tématu, které považuje za důležité. Opoziční poslanci by tak nemuseli hovořit o svém programu při schvalování návrhů zákonů, u kterých je jejich řeč zcela na jiné téma.

Je na zvážení, jestli by nebylo časově úspornější vybavit každé jedno místo poslance mikrofonom, aby v případě dotazu nebo faktické poznámky nemusel z poslanecké lavice dojít až k pultu řečníka, tam minutu hovořit a poté jít zase na své místo. Časová úspora jedné minuty na každou cestu poslance k řečnickému pultu by vyšetřila dvě hodiny času pro „opoziční okénko.“

Úpadek parlamentní kultury je další z problému současné politické reprezentace v České republice. Toto je vidět především v Poslanecké sněmovně. Důkazem může být vystupování bývalého poslance Lubomíra Volného a jeho napadáním předsedajícího a nerespektováním nastavených pravidel. Takové chování je neakceptovatelné. Je zde úbytek osobností s vysokým morálním kreditem, které

dbaly na dodržování nejen zákonných norem, ale i ustálených zvyků a obyčejů. Parlament je vzorkem naší společnosti, a stejně jako ve společnosti i zde dochází k postupnému ústupu úcty a respektování názorů druhého. Otázkou je, proč se toto neděje i v Senátu? Odpověď můžeme hledat v pasivním volebním právu senátora, které mu přiznává volitelnost až ve věku čtyřiceti let, což je skoro dvojnásobek vůči poslanci.

Bohužel i Senát má v poslední době na svědomí některá špatná rozhodnutí, která snižují jeho vážnost. Jedním z nich je snaha o omezení pravomocí prezidenta republiky Miloše Zemana. Snahy o aktivaci článku 66 Ústavy České republiky v době hospitalizace prezidenta republiky, jen devět dní po jeho převozu do nemocnice, nebyly naštěstí úspěšné. Antipatie mezi prezidentem republiky a Senátem jsou veřejně známé, ale využívat nemoci prezidenta republiky k prosazení cílů některých senátorů je zavrženíhodné. Až absurdně působí výklad odpovědi Ústřední vojenské nemocnice předsedovi Senátu Miloši Vystrčilovi. Senát si vyložil vyjádření, že prezident republiky ze zdravotních důvodů není schopen vykonávat pracovní povinnosti tak, že není schopen vykonávat svůj úřad. Tato konstrukce zcela neodpovídá smyslu ustanovení článku 66 Ústavy České republiky, kdy je dle mého názoru myšleno nemožnost vykonávat úřad prezidenta republiky z důvodu psychického stavu (omezení svéprávnosti) nebo stavu ztráty vědomí v delším časovém období, což v tomto případě zcela určitě nenastalo.

Politici by si měli uvědomit, že zastupují úřad, do kterého byli zvoleni, a není vhodné snižovat váhu tohoto úřadu svými vyjádřeními na sociálních sítích, kterými mnohdy vyjadřují jejich momentální vnuknutí. Pokud toto budou respektovat a budou dodržovat základní pravidla slušnosti, bude i společnost vystupovat vůči nim umírněněji. Do vyspělé demokratické společnosti určitě nepatří stavění šibenic na demonstracích, nebo demonstrování před bydlišti rodin zákonodárců, ale patří tam dialog, ať s běžnými občany, nebo mezi jednotlivými zákonodárci.

Předvolební souboj už není souboj idejí, ale souboj o co možná největší diskreditaci svého polického soupeře. Tím pádem už není vítězem voleb strana nebo koalice s nejlepším předvolebním programem, ale ta strana nebo koalice, které se povede dojít k volbám s nejméně pošramocenou pověstí. Společnost je názo-

rově rozpolcená a v současné době není žádná osobnost, která by obě protichůdné strany spojovala. Můžeme jen doufat, že se v budoucnu objeví takové osobnosti, jako byly Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš, Alois Rašín, Václav Havel nebo třeba Petr Pithart.

Je zde ale také třeba konstatovat, že budování státu s hodnotami, jakou jsou svoboda, demokracie, lidská práva a důstojnost provázelo i v jiných zemích spousta problémů, se kterými se musely elity vypořádat. Zdá se, že naše parlamentní demokracie je stále v začátcích.

Během psaní mé práce došlo k invazi Ruské armády na území svobodného státu Ukrajina, čímž začala válka v Evropě. Pro postkomunistické státy východní Evropy, mezi které patří i Česká republika je tato vojenská agrese bolestnou připomínkou nedávných let, kdy byly dlouhou dobu pod nadvládou Sovětského svazu. V kontextu těchto událostí dostávají hodnoty, jako jsou svoboda, mír a demokracie úplně jiný rozměr. Tyto hodnoty nejsou samozřejmostí, nezapomínejme na to.

Seznam použité literatury

Literatura

KOLÁŘ, Petr et al. *Parlament České republiky. 3., přepracované a aktualizované vydání*. Praha: Leges, 2013. 511 s. ISBN 978-80-87576-95-3

SLÁDEČEK, Vladimír. MIKULE, Vladimír. SYLLOVÁ Jindřiška. *Ústava České republiky, komentář. 1. vyd.* Praha: C.H.Beck 2007. 935 s. ISBN 978-80-7179-869-9.

WINTR, Jan. Marek, ANTOŠ *Parlamenty – funkce, kultura, procedury*. Praha: Leges, 2011. 158 s. ISBN 978-80-87576-05-2.

Zákony

Zákon č. 59/1996 Sb., *o sídle Parlamentu České republiky* ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 154/1994 Sb., *o Bezpečnostní informační službě* ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 341/2011 Sb., *o Generální inspekci bezpečnostních sborů* ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/2005 S., *o Vojenském zpravodajství* ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky* ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 59/1996 Sb., *o sídle Parlamentu České republiky* ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 189/2021 Sb., *kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky* ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., *o krajích* ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1995 Sb., o státní podpoře výzkumu a vývoje ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 211/2000 S., o Státním fondu podpory investic ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském a intervenčním fondu ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky ve znění pozdějších předpisů

Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

Oficiální stránky Senátu ČR [online]. Dostupné z <http://www.senat.cz>

Oficiální stránky Poslanecké sněmovny ČR [online]. Dostupné z <http://www.psp.cz>

Oficiální stránky Poslanecké sněmovny ČR: Proces přijímání zákonů [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173>

NALUS® Nálezy a Usnesení Ústavního soudu [online]. Dostupné z <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=114972&pos=1&cnt=1&typ=result>

Survio® - Dotazníky Zdarma - Snadno, Rychle & Profesionálně [online]. Dostupné z <http://www.survio.com>

Survio® - Dotazníky Zdarma - Snadno, Rychle & Profesionálně [online]. Dostupné z <https://www.survio.com/survey/d/O4F6O7C8K0F5P2H4S>

Tisková zpráva CVVM: Důvěra ústavním institucím v listopadu/prosinci 2021 [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z https://www.cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5486/f9/pi220107.pdf

Oficiální stránky vlády ČR: jednání vlády [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2021-09-27>

Oficiální stránky vlády ČR: jednání vlády [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2021-10-20>

Oficiální stránky vlády ČR: jednání vlády [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2022-02-09>

Ministerstvo financí ČR: tiskové zprávy [online]. [cit. 25. 2. 2022]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/ministerstvo-financi-je-pripraveno-na-ho-44057>

Seznam obrázků a grafů

graf č. 1. výsledky voleb do Senátu ČR v roce 1996 (zdroj: vlastní)	14
obrázek č. 1: schéma legislativního procesu	23
obrázek č. 2: schéma projednávání schvalování zákona o státním rozpočtu	32
graf č. 1. k otázce pohlaví respondenta (zdroj: vlastní)	38
graf č. 2. k otázce věku respondenta (zdroj: vlastní)	39
graf č. 3. k otázce postavení na trhu práce a způsobu nabývání příjmů respondenta (zdroj: vlastní)	40
graf č. 4. k otázce účasti u voleb do Poslanecké sněmovny respondenta (zdroj: vlastní)	41
graf č. 5. odpovědi na otázku č. 4. dle pohlaví (zdroj: vlastní)	41
graf č. 6. k otázce účasti u voleb do Senátu (zdroj: vlastní)	42
graf č. 7. odpovědi na otázku č. 5. dle pohlaví (zdroj: vlastní)	42
graf č. 8. k otázce zájmu respondenta vykonávat mandát poslance nebo senátora (zdroj: vlastní)	43
graf č. 9. odpovědi na otázku č. 6. dle pohlaví (zdroj: vlastní)	43
graf č. 10. k otázce spokojenosti s činností Parlamentu ČR (zdroj: vlastní)	44
graf č. 11. odpovědi na otázku č. 7. dle pohlaví (zdroj: vlastní)	44
graf č. 12. důvěra/nedůvěra obyvatel ústavním institucím (%)	45

Seznam příloh

1) dotazníkový formulář

příloha 1) ⁷⁷

Průzkum spokojenosti s činností Parlamentu ČR

1 Vaše pohlaví

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Muž Žena

2 Váš věk

3 V současné době jste?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Zaměstnaný Nezaměstnaný OSVČ student důchodce jiná

⁷⁷ *Survio® - Dotazníky Zdarma - Snadno, Rychle & Profesionálně* [online]. Dostupné z <https://www.survio.com/survey/d/O4F6O7C8K0F5P2H4S>

4 Účastnil/a jste se posledních voleb do Poslanecké sněmovny ČR?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Ano Ne

5 Účastnil/a jste se posledních voleb do Senátu ČR?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Ano Ne

6 Pokud by se naskytla možnost stát se poslancem nebo senátorem měl/a byste o tuto funkci zájem?

Nápověda k otázce: Bez ohledu na plat poslance nebo senátora. Otázka se zaměřuje spíše na pracovní zaměření.

Ano Ne

7 Jste spokojen/a s činností Parlamentu ČR (Poslanecké sněmovny i Senátu ČR)?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Ano Ne

8 V čem vidíte největší nedostatky v činnosti Parlamentu ČR?

Nápověda k otázce: Napište stručnou odpověď